

V AJIGAŠ

ŠABAT 4. SIJEČNJA 2025. - 4. TEVETA 5785.

Kada je Josef otkrio braći tko on zaista jest, zajedno je s faraonom poslao kola da natrag u Egipat dovezu Jaakova i njegovu obitelj. Stih (Berešis 45:27) kaže da je Jaakov povjerovao u vijest da je Josef preživio tek kad je ugledao ta kola. Raši citira klasični komentar iz Midraša (Berešis Raba 94:3) koji to objašnjava igrom riječi, *agala* – *egla*, da je Josef slanjem kola (*agalos*) podsjetio Jaakova na njihovo posljednje zajedničko proučavanje Tore kada su učili o *egla arufa* (vidi Dvarim poglavlje 21).

No, ima još jedna verzija ovog midraša (vidi Matnos Kehunah komentar na Berešis Raba 94:3; Zohar I:211a) koja povlači izravniju vezu s Josefovom kolima. Ova verzija sugerira da je Josef poslao šest kola i da je time obavijestio šest kola spomenutih u Paršas Naso (Bamidbar 7:3). Ova kola, koja su Levi'im koristili kao pomoć u transportu predmeta Miškana, darovali su vođe dvanaest plemena. Ta su kola predstavljala i međusobno partnerstvo plemena – što se pokazuje s dvanaest vođa koji doniraju šest kola (vidi Sfora na tom mjestu) – kao i njihovu jasnu želju da zajedno dijele teret privilegije nošen-

ja svetog Miškana. Ovo sveto breme bilo je nešto što su oni prigrlili i tražili, a ne izbjegavali. Stoga, kada je Josef poslao po svoju obitelj, on se prisjetio onih kola *Nesi'im*, onih koji su nosili odgovornost za svoj narod i njegovu svetu zadaću. Josef – kojeg su njegova braća prodala u Egipat kao nepoželjni teret – sada je poželio dobrodošlicu toj braći i njihovim obiteljima u Egipat, nestrpljiv da ponese teret privilegije brige i uzdržavanja u godinama koje dolaze. Kad je vidio njegovu djetinju usrdnosti, to radosno prihvaćanje obiteljske i svete odgovornosti, Jaakov je ponovno oživio

Jedan od velikih darova koje nam život donosi je prednost da osjetimo radost nošenja svetog bremena naše svete Tore, našeg svetog naroda i naših dragih obitelji. Ovo je posao koji obavljamo svi zajedno. Nadam se i molim da dočekamo ovu priliku i živimo živote nadahnute odgovornošću. ■

Rabbi Moshe Hauer, Tora kao način života

Alija po Alija

Kohen - prva alijsa - 13 p'sukim - 44,18-30

Sedra započinje dramatičnom konfrontacijom Jehude i Josefa. Jehuda riskira svoj život kada se primiće "Egipatskom vođi" u pokušaju da spasi Binjamina. Prva alijsa završava emotivno nabijenim Jehudinim opisom osjećaja između Jaakova i Binjamina - "V'naššo k'sura v'naššo", i njegova je duša povezana s njegovom dušom.

Jehuda se suprotstavlja još nerazotkrivenom Josefu kao njemu ravan. Možemo reći da kadgod se netko nađe u situaciji da se mora nekome suprotstaviti, najbolje je smatrati se ravnopravnim svojem suparniku. Smatrati se inferiornim često puta će stvoriti nepremostivu zapreku. Čovjek neće imati namjeru boriti se dovoljno odlučno, budući da očekuje poraz. Ako se pak osjeća superiornim svom suparniku, to će često puta izazvati preveliko samopouzdanje. Vodite računa da ne podcijenite ni svog neprijatelja niti sebe.

Napomene uz tekst Tore (kantilacione oznake) u vezi početnih riječi ove sedre objašnjavaju nam o čemu se tu radi. *Kadma v'azla r'vi'i, zarka munah segol*. Četvrti (sin) stupi naprijed (da se suoči s Josefom), jer on bješe odbacio svoje mjesto među *hosenom* [nacijom] (kada je dao jamstvo da će se Benjamin vratiti živ i zdrav) - ovo se pripisuje GR"A (*Ga-onu iz Vilne, op.ur.*).

Alshich pita: Na kraju *paršat Mikec*, Jehuda je potpuno pomiren sa vlastitom sudbinom (i sudbinom svoje braće). Egipatski vladar ih je optužio za krađu njegovog naročitog pe-

hara. Jehuda je ponudio da onaj u koga se nađe pehar bude ubijen, a da ostali budu robovi. Kada se pehar "nađe" u Binjaminovom posjedu, Jehuda se ponizno podvrgava tome (prijedlogu da budu robovi). Josef (još uvijek pod krinkom) plemenito odbija Jehudinu ponudu i objavljuje da će uzeti samo "krivca" za roba - ostali se mogu slobodno i u miru vratiti svom ocu. To je "vrhunac napetosti" kojim završava *Mikec*.

Na početku *Vajigaš*, Jehuda se prometne iz janjeta koje čeka da bude zaklano u lava, koji je postao i simbolom njegova plemena, riskira svoj život konfrontirajući se sa zagonetnim Egipatskim vođom. Što je dovelo do promjene u Jehudinom ponašanju? Sve dok je Jehuda očekivao da će sva braća završiti kao robovi, on je na to gledao kao na B-žju kaznu zbog prodaje Josefa. To je mogao prihvatiti. Kada je ispalo da će jedino Benjamin postati rob - onaj jedini koji nije bio uključen u *Mehirat Josef*, Jehuda je shvatio da to nije kazna za ono što su bili počinili. Sada se probudio njegov zaštitnički nagon i obećanje koje je dao Jaakovu. Jehuda se odvažno suočava s tim "Egipćaninom" i spreman je riskirati sve kako bi spasio Binjamina.

Levi - druga alijsa - 11 p'sukim - 44,31-45,7

Jehuda kaže Josefu da će Jaakov umrijeti ako se braća vrate bez Binjamina. On pridodaje da je osobno zajamčio da će Binjamina vratiti natrag pa "kako se mogu vratiti svom ocu bez dječaka..." (Sjetite se da se Jehuda prethodno već vratio svom ocu bez jednog drugog dječaka - Jo-

sefa. Ova situacija s Benjaminom je Jehudi prilika za potpuno pokajanje za ono što je učinio Josefu.)

Josef se više nije u stanju suzdržavati, te naređuje da prostoriju napuste svi "stranci". Prevladaju ga osjećaji te obznani svojoj od šoka zaniemljeljoj braći da je on Josef.

I odmah potom Josef pita: "Je li moj otac još na životu?" Josef ponovo iznosi svoje šokantno otkriće, uz pojeđinosti, tako da braća povjeruju u ono što čuju. Potom ih moli da se ne ljute jedni na druge, jer je to bio B-žji plan koji je trebalo postaviti na pravi način kako bi mogao spasiti svoju obitelj od gladi.

Torah T'mima donosi Gemaru u *Hagiga* u ime Rabi Elazara koja daje slijedeće veliko zapažanje: Ako djeca Izraelova nisu bila u stanju odgovoriti na Josefov kratki ukor, zamislite koliko će tek nama biti teško odgovoriti na B-žji ukor za tisuće pogrešnih postupaka, kako nas kao pojedinaca, tako i kao zajednice.

Prodaja Josefa bila je monstruozan čin, bez obzira kako B-g isplanirao da stvari na kraju iziđu. I zbog toga smo bili robovi faraonu. Tako kaže *midraš*.

Šliši - treća alijsa - 20 p'sukim - 45,8-27

Josef ponovno kaže braći da ga nisu oni poslali u Egipat, već je B-g bio taj koji ga je poslao ovamo. On ih

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po Alija**

potom šalje da svog oca dovedu dolje u Egipat (u Gošen) gdje će obitelj biti pod dobrom skrbi u preostalim godinama gladi. Braća se zagrle i isplaču. Tek nakon toga braća su u stanju razgovarati s Josefom.

U međuvremenu, faraon saznaje da je došlo do susreta između braće i Josefa, te obitelji ponudi izdašno gostoprimstvo.

Josef daje svojoj braći odjeće, a Binjaminu i više od toga.

Opservacija... Zapazite da se još jednom Rahelinom sinu ukazuje posebna naklonost, time što dobija posebnu odjeću. Prvi puta, rezultat je bio poguban po Josefa i njegovu braću. Zašto bi Josef uopće pomislio da to učini?

Kada dijete loše postupa s knjigom, mi mu ne zabranimo da ikada više pipne knjigu. Baš naprotiv – podučimo dijete kako da se na pravi način ophodi s knjigama, i čim je to moguće damo mu drugu. Na taj način ćete vidjeti da li je dijete naučilo lekciju. "Rješenje" problema braće ne sastoji se u tome da se izbjegava teške situacije. Ako je došlo do istinskog pokajanja, onda se braću može postaviti u potpuno iste okolnosti koje će pokazati promjenu srca koja se kod njih dogodila. Sagledavajući stvari u ispravnoj perspektivi, dodatni darovi Benjaminu nisu probudili zavist i ljubomoru kod braće; oni su se pokajali.

Istu ideju nalazimo u *Vaj'hi*. Jaakov pred Menašom pokazuje posebnu naklonost Efrajimu. Josefa to jako uznemiri. I ponovo možemo vidjeti da ideja nije izbjegavati sve što bi jednog od braće učinilo ljubomornim, a drugoga arogantnim. Menaše

i Efrajim pokazali su osobine koje su za svaku pohvalu u odnosu na to kako su se nosili sa svojim različitim statusima. To je jedan od razloga što svoje sinove blagosiljamo s "učinio B-g da budeš poput Efrajima i Menašea ..."

Josef šalje svoju braću natrag Jaakovu s kolima (što je osobna šifrirana poruka između sina i oca zasnovana na temi koju su izučavali u vrijeme kada je Josef bio prodan) i darovima. Braća ispričaju Jaakovu sve što se dogodilo. On odbija povjerovati da je Josef uistinu živ sve dok ne ugleda kola. Jaakovljeva duša ponovo oživi.

R'vi'i – četvrta aliya – 8 p'sukim – 45,28-46,7

Jaakov govori svojim sinovima neka požure s pripremama da uspije vidjeti Josefa prije nego li (Jaakov) umre. Na putu u Egipat, oni se zaustave u Be'er Ševi gdje Jaakov prinosi žrtve B-gu.

B-g mu se ukazuje i potvrđuje mu da će ga On štititi i pratiti na njegovom putovanju. Obitelj nastavlja svoje putovanje i stiže u Gošen.

Raši također ističe da je B-g obećao da će Jaakov biti donesen natrag u Erec Jisrael da tamo bude sahranjen. Obećanje da će od njega nastati veliki narod nije bilo dovoljno da umiri Jaakova.

Jedan komentar sugerira da je Jaakov znao o prodaji Josefa, on bi "osudio" svoje sinove na smrt zbog kršenja zabrane Tore o otimanju ljudi. Stoga Josef nije rekao svom ocu što se dogodilo.

Hamiši – peta aliya – 20 p'sukim – 46,8-27

Tora sada navodi popis imena "70 duša" (koji uključuje Josefa i njegove sinove) koje su sišle u Egipat s Jaakovom. (Sjeme je posađeno; žetva će mnogo godina kasnije biti Nacija Izraela.)

Sedamdeset duša...

Zapazite netipično spominjanje i ubrajanje(!) ženskog potomstva – Dine i Serah, kćeri Ašerove. Tradicija pripisuje Serah posebnu dugovječnost – ona je bila najstarija osoba koja je napustila Egipat, što joj je dalo jedinstven status svjedoka čitavog egipatskog iskustva (možda i Joheved, vidite u slijedećem stupcu). Primjetite da se Reuven etiketira kao *b'hor* (prvorođeni), kako ovdje, tako i na drugim mjestima u Tori. Iako su Levi, Jehuda, i Josef, svaki ponaosob, stekli "odlike" koje bismo poistovjetili s prvorođenaštvom, i te su uloge bile oduzete Reuvenu zbog njegovih pogrešaka, njega se svejedno u više navrata identificira kao Jaakovljevog *b'hora*.

Reuven (1) i njegovi sinovi Hanoh (2), Palu (3), Hecron (4), Karmi (5); Šimon (6) i njegovi sinovi J'mu'el (7), Jamin (8), Ohad (9), Jahin (10), Cohar (11), Šaul (12);

(Raši kaže da je Šaul bio Dinino dijete (od Š'hema), a da ga je Šimon odgojio kao svoga sina)

Levi (13) i njegovi sinovi Geršon (14), K'hat (15), M'rari (16); Jehuda (17) i njegovi sinovi Er i Onan (koji su umrli u Kanaanu), Šeila (18), Perec (19), Zerah (20), i Perecovi sinovi Hecron (21), Hamul (22); Jisahar (23) i njegovi sinovi Tola (24), Puva (25), Jov (26), Šimron (27); Z'vulun (28) i njegovi sinovi Sered (29), Eilon (30), Jahl'el (31); To su Leina

(nastavak s 3. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po Alija**

djeca plus Dina (32).

Tora kaže da ukupan broj proizašlih od Lee iznosi 33. Raši kaže da je 33. od Leine "djece" Joheved, kćer Levijeva, koja je bila rođena kada su ulazili u Egipat. To su 33 duše od Lee.

Gad (34) i njegovi sinovi Cifjon (35), Hagi (36), Šuni (37), Ebon (38), Eiri (39), Arodi (40), Areili (41); Ašer (42) i njegova djeca Jimna (43), Jišva (44), Jišvi (45), B'ri'a (46), njihova sestra Serah (47), i sinovi B'ri'e, Hever (48), Malki'el (49); duša poteklih od Zilpe je 16.

Josef (50) i Benjamin (51);

Josefovi sinovi koje mu je u Egiptu (oni su svejedno uključeni u Sedamdeset duša) rodila Osnat – Menashe (52), Efrajim (53);

Benjaminovi sinovi Bela (54), Beher (55), Ašbel (56), Geira (57), Naaman (58), Eih (59), Roš (60), Mupim (61), Hupim (62), Ard (63)

Duša poteklih od Rahel je 14.

Dan (64) i njegov sin Hušim (65);

Naftali (66) i njegovi sinovi Jahc'el (67), Guni (68), Jeicer (69), Šileim (70); ovih potomaka Bilhe je 7.

Zbroj iz Tore iznosi 66 osoba koje su sišle u Egipat (zapravo 67 ako ubrojimo Joheved), te kada pridodamo Josefa i njegove sinove koji su se već nalazili u Egiptu, to zbroj dovodi – ne računajući snahe – do broja 70.

Sjetite se da je "čitavog svijeta" koji je proizašao od No'aha bilo 70. Sada nalazimo isti broj kod Jaakovljevih potomaka. Njihovih 70 postali su narodi svijeta. Naših 70 postalo je Židovski narod. Razmislite o tome. Druga sugestija: ubrojite Jaakova

među 70 duša, a ne Joheved? Zbroj još uvijek daje 70 sa svim imenima koja su uistinu spomenuta u tekstu.

Šiši – šesta alijsa – 17 p'sukim – 46,28-47,10

Jaakov šalje Jehudu ispred njih, da dovrši pripreme. Josef šalje kraljevska kola po svog oca. Kada se Jaakov i Josef susretnu, Josef zagrli Jaakova i zaplače. Josef potom priprema (neke od) svoje braće da se susretnu s Faraonom. Ovo je osjetljivo pitanje budući da su Jaakov i njegova obitelj pastiri (a janje je egipatsko božanstvo). Josef predstavlja svog oca i petoricu svoje braće Faraonu. Faraon ponovo nudi najbolju zemlju Josefovoj obitelji. Faraon pita Jaakova koliko mu je godina. Jaakov odgovara da je proživio 130 gorkih godina i da ne očekuje da poživi koliko i njegovi otac i djed. Jaakov blagosilja Faraona (time što je to učinio kada je po prvi puta bio predstavljen Faraonu – Raši kaže da je to bio kurtoazni pozdrav kraljevskom veličanstvu) te Jaakov odlazi.

Š'vi'i – sedma alijsa – 17 p'sukim – 47,11-27

Josef snabdijeva svoju obitelj najboljim što zemlja ima za pružiti. U isto vrijeme glad u Egiptu postaje sve intenzivnija. Josef pažljivo upravlja zalihama hrane, te u kratko vrijeme sabere Faraonu sve bogatstvo, imovinu i zemlju (osim one koja je pripadala svećenstvu) naroda. Konačno, narodi Egipta postaju robovi Faraonu u zamjenu za hranu.

Jaakovljeva obitelj doživi veliki procvat.

Završna 3 p'sukim se ponovo čitaju kao Maftir.

Haftara – 14 p'sukim – Jehezkel 37,15-28

Antagonizam s početka *parše Vajigaš* između Jehude i Josefa prapokazatelj je podjele Židovskog naroda na kraljevstvo Jehude i Izraela (kojega predstavlja Efrajim, Josefov sin). U ovom odlomku iz Proroka, B-g govori Jehezkelu da uzme dva štapa – na jednom neka napiše za Jehudu, a na drugom za Efrajima – i drži ih zajedno dok se oni ne sjedine. Kada su ga ljudi pitali kakvo je značenje toga, prorok im je trebao govoriti o ponovnom sjedinjenju plemena. Ova pomirba, koje je također i tema *sedre*, stvorit će Jedan narod koji će ponovo biti "mjesto na kojem boravi" B-g. Mi ćemo znati za to, kao što će to znati i narodi svijeta. Koliko god sretna bila pomirba braće u *sedri*, i *sedra* i *haftara* nas podsjećaju na teška vremena do kojih će dolaziti, tijekom čitave Židovske povijesti. ■

Teme za razmatranje uz šabatni stol

Ekonomski antisemitizam

Tijekom povijesti, židovski ekonomski uspjeh je izazivao antisemitizam. Židovi su bili okrivljeni za zla kapitalizma, stereotipizirani kao pohlepni zajmodavci, lihvari, te su optuženi za pokušaj preuzimanja svijeta. Ta pojava može imati svoje korijene u biblijskim vremenima, a njegova prva manifestacija može biti u *paraši Vajigaš*.

Mnogi suvremeni znanstvenici, povodeći se za R"Y Bekhor Shorom, sugeriraju da je Josefova ekonomska politika tijekom godina gladi, zajedno s njegovim istodobnim nepotizmom prema svojoj obitelji, izazvala dugotrajnu ljutnju koja je kasnije utrila Izraelcima put u ropstvo. Drugi bi tvrdili da je ovo tumačenje anakroni pokušaj nametanja modernih trendova u biblijske priče, te da je Josefova politika bila i potrebna i cijenjena od strane egipatskog stanovništva.

- Koji faktori u tekstu podržavaju svako pojedino tumačenje priče?
- Koji su uzroci ekonomskog antisemitizma? Kakav je on u usporedbi s vjerskim antisemitizmom? Koju je ulogu (ako je ima) svaki od njih odigrao u porobljavanju?
- U kojim okolnostima mislite da je nepotizam ispravan postupak, a kada je problematičan? Gdje drugdje u Tanahu vođe daju povlašteni tretman svojoj obitelji? Imaju li i ovi drugi slučajevi negativan ishod?

Što ako?

Josefovo podmetanje Benjaminu završava sretno, s pomirenjem obitelji. No, je li to ono čemu se Josef nadao i planirao od samog početka, ili je bio iznenađen neočekivanom intervencijom Jehude? Što bi bio Josefov sljedeći potez da Jehuda nije

sa žarom iznio svoju molbu? Da je Benjamin ostao sam s Josefom u Egiptu, bi li tijekom povijesti bio potpuno drugačiji?

Zašto su Izraelci ostali u Egiptu?

Odlazak Jaakovljeve obitelji u Egipat označava početak prvog izgnanstva Izraela. Ali da li je to bila Jaakovljeva namjera?

- Kada se Jaakovljeva obitelj preselila u Egipat, koliko su dugo oni namjeravali ostati? Zašto se nisu vratili u Izrael čim je završilo razdoblje gladi?
- Već u Savezu među polutkama, Vječni Avrahamu govori o budućem izgonu. Znači li to da se Vječni aktivno umješao da odvede Izraelce u Egipat ili je izgnanstvo tek prirodan rezultat ljudskih izbora koji nisu uključivali nikakve posebne nebeske poticaje? Je li Jaakovljeva obitelj bila svjesna proročanstva i, ako jest tako, jesu li oni sebe smatrali ispunjenjem B-žanskog dekreta?
- Zašto je izgnanstvo u Egipat nužan dio židovske povijesti? Što je ono postiglo? Da li je svrha egzila i ropstva identična, ili bi one svaka za sebe mogle imati zasebne ciljeve?

Je li Jehuda prijetio Josefu?

Tanchuma preinačuje Jehudinu molbu za Benjaminu u otvoreni neprijateljski i agresivni spor u kojem Jehuda i Josef optužuju jedan drugoga za nedjela i prevare i konačno žestoko prijete jedan drugome. Postoji li osnova za takvo tumačenje

teksta? Ako ne, odakle dolazi Midraš i koju poruku pokušava dati?

- Općenito, kako se treba razumjeti Midraše koji izgleda da oštro skreću od osnovnog značenja stihova?
- U ovom slučaju, profesorica Nechama Leibowitz sugerira da *Tanchuma* zapravo ima Jehudu koji se ne raspravlja s Josefom nego sa svojom vlastitom savješću. Drugi sugeriraju da to služi predskazivanju budućeg neprijateljstva između dva plemena Jehude i Josefa i njihovih teških borbi kroz stoljeća. Možete li se sjetiti drugih Midraša koji bi se mogli tumačiti na sličan način ili kao unutarnji monolog ili pak kao predskazivanje budućnosti?

Štetli ili Geto?

Što je dovelo do odluke da žive u Gošenu? Prema Necivu, Jaakovljeva obitelj se pokušala izolirati kako bi spriječila asimilaciju i sačuvala svoj nacionalni identitet. Ralbag, s druge strane, sugerira da je strah od neprijateljstva Egipćana "koji su mrzili pastire" ono što je potaknulo izdvajanje. Raši nudi dodatnu mogućnost, ukazujući da je odluka bila ekonomski motivirana, a Josef je jednostavno želio osigurati dobre pašnjake za svoju obitelj.

- Kakvu podršku možete pronaći u tekstu za svaki od navedenih pristupa?
- Kakva bi bila ravnoteža između integracije u strano društvo i odvajanja od negativnih kulturnih utjecaja?
- Je li integracija izazivala antisemitizam ili ga je spriječila? ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Menachem Leibtag:

Vajigaš: Od Breišt do Šmot

*Ovaj šiur ljubaznošću je ustupio The Tanach Study Center u
spomen na Rabbi Abrahama Leibtaga*

Kada Jaakov i obitelj krenu u Egipat, čini se da planiraju samo kratki posjet, tj. vidjeti Josefa i preživjeti nestašicu hrane. Ipak, iz nekog razloga, oni se nikada ne vrate u Erec Kanaan (barem sljedećih nekoliko stotina godina)!

Je li život u Egiptu jednostavno bio predobar?

Je li moguće da im 'Obećana zemlja' nije bila važna? Je li moguće da Jaakovljeva obitelj nije marila za B-žji savez s Avrahamom i Jichakom? [Vidi na primjer Breišt 26,1-4!]

Odgovarajući na ova pitanja, ovotjedni šiur također će postaviti temelje za našu studiju o tematskom prijelazu sa Sefer Breišt na Sefer Šmot.

Uvod

U Paršat Vajigaš, B-g se ukazuje Jaakovu Avinu – po posljednji put - prije njegova odlaska da vidi Josefa. U našem dosadašnjem proučavanju Sefera Breišt, pokazali smo kako je svaki "hitgalut" [objava] našim Avot bio tematski značajan. Stoga je za očekivati da ovaj završni "hitgalut" ne bude ništa manje značajan.

Naš šiur započinjemo proučavanjem događaja koji su doveli do ovog "hitgaluta", u pokušaju da otkrijemo njegovu poruku i važnost.

Svatko ima plan

Čim Jaakov čuje da je Josef još živ, on odmah donese odluku da ga ode posjetiti:

"A Jisrael reče... moj sin Josef je još živ; moram otići i vidjeti ga prije nego što umrem" (vidi 45,28).

Planira li se Jaakov odmah vratiti u Erec Kanaan nakon ovog posjeta? Je li postojao neki razlog zašto ne bi trebao?

Iako nije sasvim jasno kakve su mogle biti Jaakovljeve izvorne namjere, Josef je već obavijestio svoju braću o okviru svog izvornog 'poziva':

"... Brzo idite k mom ocu i recite mu, ovako kaže tvoj sin Josef: B-g me postavio gospodarom nad cijelim Egiptom. Sidi k meni, nemoj ostati [u Kanaanu], jer ti trebaš živjeti u zemlji Gošen da mi budeš blizu; ti i tvoja djeca... I tamo ću se brinuti za tebe, jer ostaje još JOŠ PET GODINA GLADI, da ne POMRETE,

ti i čitav tvoj dom..." (45,9-11)."

Jasno je da Josef namjerava da njegova obitelj ostane više od samo 'produženog vikenda'. Međutim, on ne spominje da Egipat namjerava učiniti njihovim stalnim domom. Vjerojatnijim se čini da je njegov poziv na pet godina, jer izričito navodi "jer ostaje još PET godina gladovanja, da obitelj ne izgine"!

Što će biti kada prođe glad i ekonomski uvjeti u Kanaanu se poprave? Najvjerojatnije se Jaakov i njegova obitelj planiraju (i trebaju) vratiti u domovinu.

Iako Jaakov, Josef i braća možda nisu bili sigurni koliko bi ovaj posjet trebao potrajati, B-g je imao sasvim drugačiji plan - plan kojeg otkriva Jaakovu u "hitgalutu" prije njegova odlaska iz Erec Kanaana.

Kako bismo bolje razumjeli B-žji plan, pažljivo pogledajmo uvodne psukim 46. poglavlja:

"I Jisrael je putovao sa svime što je imao, i došao je u BEER ŠEVU, i prinio je 'ZEVAHIM' (žrtve, mirotvorne žrtve) B-gu svoga oca JICHAKA" (46,1).

Prilikom proučavanja ovog pasuka pojavljuje se nekoliko pitanja:

- Zašto se Jaakov zaustavlja baš u BEER ŠEVI? Zapravo, mogli bismo se zapitati zašto se uopće zaustavlja?
- Zašto on prinosi te žrtve upravo "B-gu svoga oca JICHAKA"? [Nije li On i Avrahamov B-g? / Vidi 32,10 gdje se Jaakov molio B-gu i Avrahamu i Jichaku!]
- Zašto smatra potrebnim da u ovom trenutku prinese korbanot?
- Zašto prinosi baš ZEVAHIM?
- Zašto se Jakovljevo novo ime - Jisrael - koristi u ovom pasuku?

Da bismo odgovorili na ova pitanja, prvo moramo razmotriti neugodan položaj u kojem se Jaakov u ovom trenutku našao.

Prije svega, treba biti jasno da je Jaakov prilično zabrinut. Da biste to dokazali, jednostavno zapazite uvodne riječi B-žjeg odgovora na Jakovljev prinos: "Ne brini..." (vidi 46,1-3)

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Vajlgaš: Od Brešit do Šemot**

Najvjerojatnije je Jaakov zabrinut prije svega jer napušta Erec Kanaan. Podsjetimo, njegovom ocu Jichaku, čak ni u vrijeme gladi, nije bilo dopušteno da napusti zemlju:

"I bila je glad u zemlji... i B-g mu se ukazao (Jichaku) i rekao mu: Ne silazi u Egipat, ostani u zemlji koju ti pokazujem..." (vidi 26,1- 3).

U tom istom 'hitgalutu' Jichaku, B-g je čak objasnio razlog zašto nije mogao otići - jer je bio 'izabrani' sin Avrahama Avinu:

"... prebivaj u ovoj zemlji i ja ću biti s tobom i blagoslivljat ću te, jer sam tebi i tvojem potomstvu dao ove zemlje, i ispunit ću ZAKLETVU koju sam dao Avrahamu..." (26,3-4).

Iako je samom Avrahamu bilo dopušteno da napusti Zemlju tijekom gladi, Jichak, njegov IZABRANI sin, morao je ostati u Zemlji. Razumljivo je, dakle, da je Jaakov imao razloga za zabrinutost prije nego se naselio u Egiptu.

Iako je sam Jaakov jednom dobio dopuštenje da napusti Erec Kanaan (u Paršat Vajece, vidi 28,10-20), njegova je situacija tada bila sasvim drugačija, jer se suočio s neposrednom opasnošću koja je prijetila njegovom životu (vidi 27,41-43). Čak i tada, Jaakov je i dalje zahtijevao božansko uvjerenje da će, IAKO napušta Erec Kanaan, B-g nastaviti paziti na njega i VRATITI GA NATRAG:

"I evo, ja ću biti s tobom i brinuti se za tebe na tvom putu, i DOVESTI ĆU TE NAZAD U OVU ZEMLJU..." (28,15). [Imajte na umu da je na tom prvom putovanju iz Erec Kanaana Jaakov također krenuo iz BEER ŠEVE (vidi 28,10)!]

Sada (u Paršat Vajigaš), Jaakovljeva situacija je sasvim drugačija. Opstanak u Erec Kanaanu, koliko god bio težak, ipak je moguć, jer bi se hrana mogla uvoziti iz Egipta. Nadalje, ako je Josefu bilo toliko važno da vidi svog

oca, zašto Josef nije mogao doći posjetiti Jaakova u Erec Kanaan? Je li Jaakovu bilo apsolutno neophodno preseliti cijelu svoju obitelj u Egipat u to vrijeme? S druge strane, on i cijela njegova obitelj dobili su otvoreni poziv od njegovog 'davno izgubljenog sina'. Kako je mogao reći ne?

Bez sumnje, Jaakov se ima oko čega brinuti.

Podnošenje zahtjeva za izlaznu vizu

Ova nam analiza pruža jednostavno objašnjenje zašto se Jaakov prvo zaustavio u Beer Ševi prije odlaska u Egipat. Budući da se boji da bi njegov odlazak mogao biti protiv B-žje volje (ili možda čak predstavljati prijetnju njegovoj 'behira'), Jaakov se zaustavlja da se moli B-gu, 'tražeći dopuštenje' da napusti Erec Kanaan.

Sada moramo objasniti zašto se Jaakov zaustavlja baš u Beer Ševi. Komentatori nude nekoliko objašnjenja:

- Rašbam (46,1) objašnjava da je Beer Ševa bila lokacija Jichakovog mjesta molitve. [Vidi 26,25, gdje Jichak gradi mizbeah u Beer Ševi. Zamjetite također da mu B-g na tom mjestu pruža ohrabrenje - vidi 26,24!]
- Ramban (46,1) dodaje Rašbamovom objašnjenju da Jaakov odabire Beer Ševu kao paralelu svom prvom putovanju izvan Erec Kanaana (od Beer Ševe do Harana /vidi 28,10).
- Radak smatra Beer Ševu 'službenom' južnom granicom Erec Kanaana, stoga je to prikladno mjesto da Jaakov na njemu 'podnese zahtjev za izlaznu vizu' [Vidi također Seforno 46,1 (kao Radak) i Hizkuni.]

Iako svaki komentator citira različite izvore kako bi objasnio zašto je odabrana baš Beer Ševa, svi se slažu da je Jaakovljeva glavna briga nesumnjivo njegov odlazak iz Erec Kanaana.

Ovaj kontekst također objašnjava zašto se Jaakov u tom momentu moli upravo 'B-gu JICHAKA'. S obzirom na to da Jichak nije dobio dopuštenje (kada se suočio s vrlo sličnom situacijom), Jaakov se sada moli 'B-gu Jichaka [tj. Onome koji nije dopustio Jichaku da ode]. [Vidi Radak & Seforno.]

[Imajte na umu da Ramban nudi drugačiji pristup (na temelju onoga što on naziva 'sod'), da Jaakov shvaća da njegov odlazak u Egipat označava početak dugog povijesnog procesa 'brit bein ha-btarima', a time i njihovog budućeg porobljavanja od strane

(nastavak sa 7. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Vajlgaš: Od Brelšit do Šmot**

Egipćana. Shvaćajući da ovaj proces može dovesti do strašne patnje (uključujući B-žji 'midat ha-din'), Jaakov se posebno moli 'pahad Jichaku', očitovanju B-žje providnosti kroz 'midat ha-din', u nadi da će njegova djeca patiti što je manje moguće.]

Prvi 'Zevah'

Slično tome, ovaj nam kontekst također možda može pomoći da shvatimo zašto je Jaakov prinio baš 'zevachim'.

Značajno je da je ovo PRVI primjer u Humašu u kojem nalazimo prinošenje 'zevaha' B-gu. Kao što Ramban (na 46,1) ističe, do ovog su momenta Noahova djeca (uključujući i Avrahama) prinosila samo 'olot'.

[Tehnička razlika između 'ola' i 'zevah' prilično je jednostavna. U Sefer Vajikra saznajemo da 'ola' biva u potpunosti sažehena na mizbeahu (1. poglavlje). Suprotno tome, meso 'zevaha' - koji se alternativno naziva 'šlamim' (vidi Vajikra 3,1, 7,11) - može pojesti vlasnik, dok se samo mali dio prinosi na mizbeahu. Pojmovno, njegovo ime - 'šlamim' implicira određeni 'šleimut' - puninu ili potpunost, da ovaj dobrovoljni prinos može izraziti osjećaj 'potpunosti' u nečijem odnosu s B-gom. Iako je nejasno je li Jaakov u to vrijeme uistinu jeo te 'zevachim', znakovito je da ih Tora naziva izrazom 'zevah'.]

Postoje još tri ključna događaja u Humašu gdje se izričito prinosi 'zevachim':

1. KORBAN PESAH (u Jeciat Micrajim)
2. Brit NA'ASE VE-NIŠMA (kod Ma'amad Har Sinaj)
3. JOM haŠMINI (ceremonija posvećenja Miškana).

Međutim, ako pogledamo malo pažljivije, sva tri primjera dijele 'zajednički nazivnik', što nam može pomoći shvatiti Jaakovljevo prinošenje 'zevachim' u ovom trenutku. Primijetite kako svaki događaj označava ZAVRŠETAK određenog značajnog procesa:

1. KORBAN PESAH, nazvan "ZEVAH pesah l-Hašem" (vidi Šmot 12,27), označava ZAVRŠETAK procesa Jeciat Micrajim. [Vidi Šmot 11,1-12,14. Uočite također da hazal uključuju Korban Pesah u opću kategoriju 'šlamim'.]
2. U Ma'amad Har Sinaj, Bnei Jisrael prinosi posebne 'zevachim' kao dio ceremonije na kojoj prihvaćaju micvot: "Moše je zapisao B-žje zapovijedi, a zatim je rano ujutro, postavio mizbeah... i prinijeli su ZEVAHIM, ŠLAMIM B-gu..." (Šmot 24,4-5). Ov-

dje nalazimo ZAVRŠETAK i ispunjenje konačne svrhe Jeciat Micrajim - spremnost Bnei Jisrael da prihvate B-žje zapovijedi.

3. Na JOM haŠMINI, po ZAVRŠETKU ceremonije posvećenja Miškana, Bnei Jisrael prinosi poseban korban 'šlamim': "I gle, osmog dana, B-g je zapovijedio Mošeu [da prinese posebne korbanot] ... i bika i ovna za ŠLAMIM - liZVOAH - da prinese..." (vidi Vajikra 9,1-4)

Kako naziv 'šlamim' implicira ['šalem' = potpun], ZEVAH ŠLAMIM obično implicira završetak važnog procesa. Ali ako se vratimo na Jaakova, koji se 'proces' dovršava njegovim silaskom u Egipat? Zašto Jaakov prinosi 'davka' [konkretno] ZEVAHIM?!

Moglo bi se sugerirati da se Jaakovljevo prinos 'zevachim' odnosi na potpuno drugačiju perspektivu. Koliko god je Jaakov mogao biti zabrinut (i uplašen) prije svog putovanja u Egipat, on je također bio vrlo ZAHVALAN što je Josef živ (i što ga čak ima priliku posjetiti). S tim u vezi, ovi 'zevachim' bi se mogli shvatiti kao 'korban TODA' - prinos ZAHVALNOSTI. [Imajte na umu da je 'korban TODA' potkategorija 'šlamim' (vidi Vajikra 7,11-12).]

Prinoseći 'zevachim' u tom trenutku, Jaakov možda zapravo zahvaljuje B-gu što je ponovno ujedinio njegovu obitelj.

Nadalje, uzimajući u obzir da je svrha Jaakovljevog silaska u Egipat bila ne samo da posjeti Josefa, već i PONOVRNO UJEDINJENJE njegovih dvanaest sinova, ovo se putovanje također može smatrati ZAVRŠETKOM procesa 'behira'. Bez Josefa, proces 'behira' je bio nepotpun, jer je nedostajao vrlo važan 'ševet' (pleme). Sada, prinoseći 'zevachim', Jaakov zahvaljuje B-gu što je ponovno ujedinio obitelj i stoga DOVRŠIO proces 'behira'.

Konačno, ovo tumačenje također može objasniti zašto Tora o Jaakovu u ovom pasuku govori kao IZRAELU.

Kao što smo objasnili u šiuru na Paršat Vajišlah, ime IZRAEL odražava B-žji izbor Jakova kao ZAVRŠNE faze procesa 'behira'. Za razliku od prijašnjih generacija u kojima je bio izabran samo jedan sin, SVA Jakovljeva djeca izabrana su da postanu posebna B-žja nacija. Sada, dok Jaakov silazi u Egipat kako bi ponovno ujedinio svojih dvanaest sinova, jedino je prikladno da Tora koristi ime IZRAEL.

Kraj, i početak...

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Valjgaš: Od Breišit do Šemot**

Čak i ako ove 'zevachim' smatramo prinosom zahvalnosti (za završetak procesa 'behira'), ipak moramo objasniti zašto je Jakov u ovom trenutku uplašen. Pogledajmo još jednom B-žji odgovor na Jakovljeve korbanot:

"Tada je B-g progovorio IZRAELU... Ne boj se ići dolje u Egipat, jer ću te tamo učiniti VELIKIM NARODOM. Osobno ću sići s tobom i Ja ću te također DOVESTI NATRAG..." (46,2 - 4)

Objasnimo:

Jaakov je, objasnili smo ranije, možda planirao samo 'kratak posjet' kako bi ponovno okupio obitelj. Josef je planirao da obitelj ostane nekoliko godina kako bi preživjela glad. Sada, B-g otkriva potpuno novi plan. Jaakov i obitelj odlaze na putovanje od nekoliko STOTINA godina. Neće se vratiti sve dok ne postanu veliki NAROD u zemlji Egipatskoj. Sam B-g ih je doveo dolje i sada je obitelji tamo naređeno da ostanu u Egiptu dok ne postanu mnogoljudni narod. Zatim, kada dođe pravo vrijeme, sam B-g će ih vratiti.

Stoga, kada Jaakov ode u Egipat, ne samo da će se ispuniti Josefovi proročki sni, već i B-žje obećanje Avrahamu

Avinu u Brit Bein Ha-btarim (vidi Breišit 15,13-18). Dug i težak proces Jeciat Micrajim je započeo.

Na ovaj način B-g obavještava Jaakova da iako njegov silazak u Egipat uključuje napuštanje Erec Kanaana, to ne predstavlja kršenje božanskog saveza s njegovom obitelji. Umjesto toga, to čini kritičnu fazu u Njegovom velikom planu transformacije Jaakovljeve obitelji od 'sedamdeset duša' u poseban B-žji narod.

[O potpunijem značenju ovog posljednjeg 'hitgaluta' Sefera Breišit raspravljat ćemo u uvodnom šiuru Sefera Šemot.]

Od "Toldot" do "Šemot"

Kako bismo podržali takvo shvaćanje, zaključujemo naš šiur uočavajući 'paršiju' koja slijedi neposredno nakon ovog posljednjeg 'hitgaluta' Jaakovu.

Nakon kratkog opisa obiteljskog putovanja u Egipat (vidi 46,5-7), Tora posvećuje posebnu 'paršiju' nabravanju sedamdeset članova Jaakovljeve obitelji:

"Ovo su imena ["ve-ele šemot"] Bnei Jisraela koji su dolazili u Egipat..." (vidi 46,8)

Zaglavlje ove posebne 'paršije' - "ve-ele ŠEMOT..." - može biti odraz ovog završetka procesa 'behire', jer će od tih sedamdeset 'nefeš' (duša) proizići židovski narod.

Podsjetimo se da je do sada u svakoj fazi procesa 'behire', Sefer Breišit uvijek predstavio svaki popis djece izrazom: "ve-ele toldot". Sada, iz nekog razloga, Tora radije predstavlja ovaj popis s "ve-ele šemot". Ova nova fraza može biti dokaz činjenice da je proces 'behire' sada završen. Time, Tora odabranu obitelj predstavlja riječju "ŠEMOT" umjesto "TOLADOT".

Ovo zapažanje također može objasniti zašto Sefer Šmot počinje istom frazom "ve-ele šmot". Obratite pažnju na to kako početni pesukim Sefera Šmot (vidi 1,1-4) zapravo sažimaju ovu 'paršiju' (tj. 46,8-27). Nadalje, prva primarna tema Sefera Šmot bit će kako B-g ispunjava svoje obećanje Brit Bein Habetarima. Bit će nam rečeno kako se tih sedamdeset 'nefeša' umnožava, postaje mnoštvo, biva porobljeno i zatim kako je konačno izbavljeno.

Iako je ostalo još nekoliko 'neriješenih stvari' u Seferu Breišit (tj. 46,28->50,26 /npr. odnos između braće, Josefa i Egipta, itd.), upravo od ove točke u Seferu Breišit će započeti Sefer Šmot. Od ovih sedamdeset duša nastat će poseban B-žji narod.■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarjag – 613 zapovijedi

U parši Vajigaš ne pojavljuje se niti jedna od 613 micvos, pa ćemo nastaviti s razmatranjem općih principa.

Kratak pregled 14 pravila kojima se Maimonides koristio kao kriterijima pri sastavljanju svog popisa 613 micvos

Rambamov treći princip: Uključene su one micvos koje su namijenjene samo budućim naraštajima

Tvrđnja Talmuda (*Makos 23b*) da je B-g Mošeu dao 613 micvos na Sinaju nastala je na temelju Pnz 33,4: "Moše nam je zapovijedio Toru ..." Prema Rambamu, "Tora" o kojoj se govori u tom retku sadrži samo one zapovijedi koje su namijenjene budućim naraštajima. Razlog za to je što redak nastavlja, "baština za općinu Jakovljevu", a ono što se može ispravno nazvati baštinom je samo ono što se prenosi s generacije na generaciju.

Odbacivanje "jednokratnih" zapovijedi iz razmatranja

eliminiralo bi sve što se tražilo samo od generacije Izlaska, kao što je ne ostavljati manu (*Izl 16,19*) ili postaviti salivenu zmiju na stup (*Br 21,8*). Ako bi netko uključio zapovijedi za generaciju Izlaska, gdje bi bila podvučena crta? Da li bi obaveza da se stada ne napasaju preblizu gori Sinaj bila uključena (*Izl 19,24*)? Tu bi moglo doći do apsurdnih ekstrema, kao što nam Rambam kazuje da je naloga danih toj generaciji bilo više od 300!

Očito, sve takve "jednokratne" micvos ne mogu biti uključene, stoga, kaže Rambam, s pravom niti jedna od njih nije uključena. Tako zapovijedi koje je trebalo izvršiti kada je narod po prvi put ulazio u Izrael, poput objave blagoslova i prokletstva na gori Gerizim i gori Eval (*Pnz. 21,11*), nisu dio 613 micvos. ■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

59. Pozitivna je je zapovijed da kohen sebe oskvrne za bliskom rodbinom [sudjelovanjem u njihovom pokopu]

kao što Pismo kaže, za svojom majkom i za svojim ocem, i za svojim sinom, i za svojom kćeri i za svojim bratom. I za svojom sestrom koja je djevojka... za nju one će se oskvrnuti (*Va-jikra 21,2-3*). Iako je kohenu zabranjeno da postane obredno nečist zbog drugih umrlih, za bliskim srođnicima njegova je dužnost da se oskvrne [prisustvovanjem njihovom pokopu]; i oskvrnut će se također za svojom ženom koja je udana [za njega]. Što se tiče njegovog brata i sestre, to se konkretno odnosi na one koji su od istog oca. Žene nisu dužne oskvrnjivati se za bliskim srođnicima, ali na to imaju pravo; i moraju se držati žalovanja. Ovo [ova zapovijed] u sebi uključuje religijsku dužnost žalovanja: da svaki Židov ima obvezu tugovati za svakim od gore navedenih sedam srođnika. Prvi dan [žalovanja] je prema zakonu Tore, dok su ostali dani žalovanja po odredbi učenjaka.

Ovo je na snazi posvuda, i u svakom trenutku.

Negativne zapovijedi

151. Negativna je zapovijed ne raditi nikakvog posla na Jom kipur (Dan pomirenja)

jer Pismo kaže, *I nećeš raditi nikakvog posla* (*Va-jikra 23,28*). (Vidi dio s pozitivnim zapovijedima, §31.)

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarca tako i za ženu. ■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserles iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravoreke kojih se drže aškenaski Židovi.

Dio II: Jore De'a

Poglavlje 6 - Miješanje mlijeka i mesa

Tora tri puta ponavlja da je zabranjeno kuhati mlado u majčinom mlijeku (Izl 23,19; 34,26, Pnz 13,21). Ponavljanje nam ukazuje da nije zabranjeno samo kuhanje, već jednako tako i jedenje ili ostvarivanje koristi od skuhanе mješavine (87,1). Ove biblijske zabrane primjenjuju se na meso ili mlijeko bilo koje košer *behe-ma* (87,2-3). Učenjaci su zabranili jedenje mesa i mlijeka bilo koje košer životinje, ili mesa i ljudskog mlijeka ili mlijeka i mesa košer ptica, ali su mješavine mlijeka s košer ribama ili skakavcima dopuštene (87,3-4). Kuhanje bilo koje vrste mesa u bilo kojoj vrsti mlijeka zabranjeno je zbog izgleda (vidi 87,4).

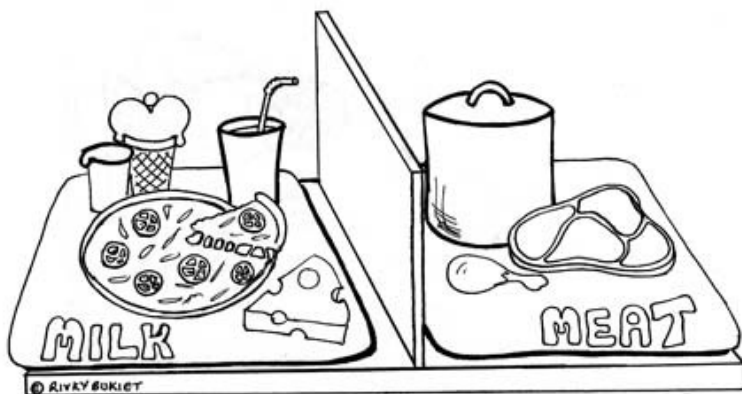
Biblijsko, "kuhanje" obavezno uključuje vatru, ali učenjaci su ga proširili i na druge vrste kuhanja (87,6; 91,8). "Meso" uključuje jestive dije-

love tijela (87,7.11) i snesena jaja osim ukoliko nisu u potpunosti razvijena (87,5). "Mlijeko" uključuje jestive mliječne proizvode (87,6,8-9). Vime životinje se ne smije kuhati u loncu ili peći s drugim mesom, pa čak ni pržiti samo, sve dok se mlijeko ne istisne iz njega, ali nakon što se to učini, ono je popust svakog drugog mesa (90,1-4).

Mesni i mliječni proizvodi ne smiju se staviti na stol na kojem ljudi jedu ako postoji mogućnost da netko jede od obojega (88,1-2). Zaje-

dničko skladištenje ili pohranjivanje bilo kojega od njih u blizini hrane koja bi se mogla jesti u kombinaciji s onim drugim, treba izbjegavati (vidi 88,1; 91,1; 95,5-6). Osoba koja je jela ili žvakala meso ne smije jesti mliječne proizvode u istom obroku; uobičajeno je čekati šest sati prije nego li se to učini, a ostaci mesa na rukama i u ustima moraju se ukloniti (89,1). Prema većini autoriteta, osoba koja je jela mliječne proizvode može jesti meso odmah nakon toga, pod uvjetom da joj se ništa od toga nije zadržalo na rukama ili u ustima ili na stolu (89,2-4). Uobičajeno je ove zabrane proširiti na hranu koja sadrži meso ili mlijeko, ali ne i na hranu koja je kuhana u posudama u kojima su kuhani meso ili mlijeko (89,3; 95,1). Kruh se ne smije peći sa sastojcima dobivenim iz mesa ili mlijeka, osim ako nema opasnosti da će se jesti uz mlijeko ili meso (97,1).■

David Gurwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik

Av i em, hora i horim

Balashon - Hebrew Language Detective

Htio bih započeti novu seriju o rodbinskim nazivima. O nekima od njih pisao sam i ranije.

Mislim na hebrejske nazive za majku - אמ em, i oca - אב av. Klein piše da oba "vjerojatno potječu od dječjih riječi", tj. iz jezika beba. Slični glasovi koriste se u mnogim jezicima. U modernom hebrejskom imamo nazive אבא aba - "tata" i אמה ima - "mama". Klein piše da oni dolaze iz aramejskog, gdje znače "taj otac" i "ta majka". Međutim, Kutscher ističe da u talmudskom hebrejskom aba i ima mogu značiti "moj/naš otac/majka". Kao dokaz toga, on donosi priču iz *Pesahim 4a* (prema verziji Rabeinu Hananela), gdje je rabi Hija pitao Rava da li je "Aba" živ. Rav nije htio reći ništa uvredljivo - pa je rekao: "Aba" je živ. Kutscher piše da je rabi Hija pitao je li njegov otac na životu, a Rav je znao da nije. Pa, kada je Rav rekao: "Aba" je živ, on je mislio: "Da, moj otac je živ".

Zbog sličnih glasova u drugim jezicima, može biti teško utvrditi da li je neka riječ u ne-semitskoj riječ koja zvuči poput em ili av posuđenica iz hebrejskog ili nekog srodnog jezika. Međutim, postoji nekoliko

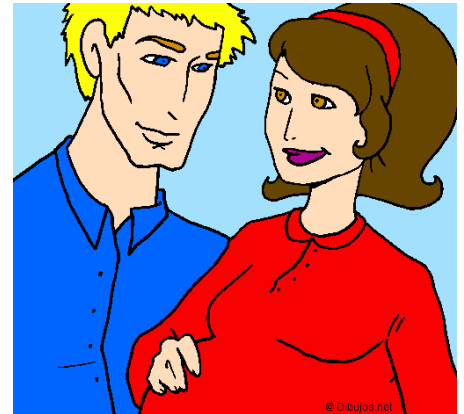
primjera gdje izgleda da se upravo to dogodilo.

Na primjer, Online Etymology Dictionary (Etimološki online rječnik) tvrdi da je možda engleska riječ "teta" povezana s em:

iz anglo-fr. *aunte*, od st.fr. *ante*, iz lat. *amita* "teta po ocu" umanj. od **ama* iz govora beba ili ne-i.e. riječ za "majku" (usp grč. *amma* "majka", st.n. *amma* "baka", suvr.ir. *ammait* "baba" hebr. *em.*, arapski *umm* "majka").

Iako je podrijetlo naziva tetka upitno, riječi "abbot" i "abbey" definitivno dolaze iz hebrejskog. Kutscher, citiran u vezi toga, piše kako slijedi:

Još jedan poučan primjer je način na koji su se u kršćanska vremena koristile riječi izvedene iz hebrejskog אב av - ("otac"). U mišnajskom hebrejskom nalazimo aramejski אבא (aba), čiji se najstariji pisani oblik pojavljuje u Novom zavjetu u Marku 14,36. Riječi su se vrlo brzo pojavile u praskozorje širenja kršćanstva po Europi. U srednjovjekovnom latinskom ono je poprimilo oblik *abbas*, naziv za fratra, odakle dolazi i *abbatia*, samostan, koje se dalje zadržava u francuskom *abbaye*. Nadalje, uz dodatak grčko-romanskog sufiksa stvoren je ženski oblik, *abbatissa*. U engleskom nalazimo *abbot* (and *abbess*), u njemačkom *Abt* glavar samostana, na francuskom *abbé* svećenik. Isto tako u njemačkom imamo i *Äbtissin* glavaricu ženskog samostana naziv koji je nastao dodavanjem njemačkog

ženskog sufiksa.

Neobično je da je ženska glavarica samostana ima naslov koji proizlaze iz hebrejske riječi za "oca" - ali tako to u jeziku ide!

hora i horim

Nakon rasprave o av i em, raspravljat ćemo o jednom općenitijem nazivu za majku i oca: *horim* הורים - "roditelji". Neformalna anketa koju sam proveo kod izvornih i ne-izvornih govornika hebrejskog otkrila je da su mnogi od njih mislili kako je riječ povezana s riječju za učitelja - *more* מורה i podučavanja - *horaa* הוראה. Međutim, ta riječ ima sasvim drugačiji korijen. *More* potječe od korijena ירה - "podučavati", koji je ujedno i korijen riječi תורה - Tora. *Hore* dolazi od korijena הרה - "začeti, zatrudnjeti". Iz tog korijena dobivamo riječ *herajon* הריון - trudnoća.

Riječ je biblijskog podrijetla, ali priča je ovdje pomalo čudno. Dva puta u Tanahu nalazimo riječ *hora* - הורה u Šir HaŠirim 3,4 i Hošea 2,7. U oba slučaja, riječ ima jasno značenje "majka". I to ima smisla - onaj tko zatrudni doista je majka.

My niece is the best!
She's so beautiful,
brilliant and kind;
she obviously
takes after her
aunt.

someecards
user card

(nastavak s 12. stranice) **David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik** **Av i em, hora i horim**

Riječ *horim*, zapravo *horai* הורי, nalazimo u jednom retku - Berešit 49,26, u Jaakovljevom blagoslovu Josefu:

בְּרַכַּת אָבִיךָ, גְּבֹרָה עַל-בְּרַכַּת הֹרֵי, עַד-תָּאֵוֹת, גְּבַעַת עוֹלָם

JPS to prevodi kao: "Blagoslovi oca tvojega nadmašuju blagoslove mojih predaka [*horai*], do krajnjih granica vječnih brežuljaka."

Međutim, Sarna komentira prijevod "mojih predaka":

Hebrejski *horai* je tako iznesen na temelju poslijebiblijske upotrebe. Međutim, osnova *h-r-h* u Bibliji može značiti samo "zatrudnjeti" i, naravno, isključivo se koristi u ženskom rodu. Vidjevši da su "planina(e)" - "brdo(a)" fiksni par paralelnih pojmova u hebrejskoj poeziji, koji se pojavljuje više od trideset puta tim redom, Rašbam nesumnjivo ima pravo povezujući *horai* ovdje s *har*, "planina". Septuaginta zapravo ovdje piše "drevne planine", povezujući riječ s riječju 'ad koja slijedi odmah poslije nje. Fraza *harere 'ad* "drevne planine", pojavljuje se u Habakuku 3,6 paralelno s *give'ot' olam* "vječnim brdima." Blagoslov Mojsija Josipu u Ponovljenom zakonu 33,15 koristi iste slike, ali u drugoj varijanti: "S prvinama s drevnih planina /i najboljim s vje-

čnih brežuljaka,..." Zato je najbolje staviti ovdje "blagoslovi drevnih planina".

Mislim da je Sarna ovdje prilično uvjerljiv. *Hora* se svakako čini da znači majka, a redak u Berešit izgleda kao da se odnosi na planine. Dakle, biblijski smo imali samo jednu riječ koja se odnosi na majke, a u poslije-biblijskom hebrejskom razvio se općenitiji pojam *hore* za "roditelja". Riječ "roditelj" je na engleskom jeziku imala sličan razvoj:

iz st.fr. roditelj (11c.), iz lat. *parentem* (nom. *parens*) "otac ili majka, predak," imenična upotreba prep. od *parere* "pustiti iz sebe, roditi, proizvesti," iz proto-indoeuropske baze * *per-* "izvesti iz"

Nisam vidio dokaze za to, ali me ne bi iznenadilo da je latinski *parentem* (ili ranija verzija) izvorno značio "majka", jer ona je ta koja rađa.

Ono što mi se čini čudnim je kako su riječi navedene u rječniku. Obojica, i Klein i Even-Shoshan imaju popise za *hora*, *hore* i *horim*. Čak i ako se prihvati tradicionalnije razumijevanje Berešit 49,26 kao "moji roditelji", ne vidim zašto bi oni morali imati zasebnu natuknicu za množinu te riječi. Pretpostavljam da to želi reći da u jednini *hore* znači "otac", a ne "roditelj", dok je samo množina *horim* uistinu općenita. Ali to nije način na koji se koristi u modernom hebrejskom. Popularni internetski hebrejsko-engleski rječnik Morfix *hore* prevodi samo kao "roditelj", i uopće nema natuknicu za *hora* - kao majka.

Morfix, naravno, ima natuknicu za

drugo značenje *hora* - narodni ples. I ne, oni nisu povezani. Kao što Philologos ovdje raspravlja:

"Hora" dolazi iz grčkog *choros*, koji nam daje i takve riječi kao što su "pripjev" (korus) i "zbor" (kor). Tradicionalna narodna kola koja svoja imena vuku od *chorosa* može se naći diljem Balkana i jugoistočne Europe. Oni uključuju rumunjski i turski *hora*, bugarsku *horo*, crnogorsko i makedonsko *oro*, te ruski *chorovod*, i svi su vrlo stari i vrlo slični u načinu na koji se pleše.

A Online Etymology Dictionary daje sljedeće objašnjenje za "chorus" (zbor):

iz gr. *choros* "skupina plesača ili pjevača, ples, plesni podij", od proto-indoeuropskog * *ghoro-*. U antičkoj tragediji, *choros* je između činova davao izričaj, moralnim i vjerskim osjećajima koje je čin predstave pobudio.

I samo za slučaj da imam bilo kojeg čitatelja koji je navikao na aškenaski *kamat* - ne postoji nikakva povezanost između *hora* koja se nalazi u pojmu "*lošon hora*" ili "*jecer hora*". Svakako ću vam javiti kada se prestanem koristiti izraelskim načinom izgovora. ■

Rabbi Shmuel Rabinowitz:

Mala tajna u pozadini huškanja

Parašat Vajigaš nam priča o Jakovljevoj djeci koja su sišla u Egipat kupiti hranu zbog gladi koja je zavladała njihovim krajem. Juda i njegova braća preklinju egipatskog vicekralja da im se smiluje sve dok se on više ne uspijeva suzdržati te im otkrije svoj identitet. "Ja sam vaš brat Josip, kojega ste prodali u Egipat" (Postanak 45, 4). Josip seli svog oca, braću i njihove obitelji na vrlo plodno područje Egipta, poznato pod nazivom zemlja Gošen, te ih uzdržava i opskrbljuje žitom.

Na kraju paraše, Tora detaljno opisuje dubinu krize u Egiptu nastalu kao posljedica gladi. Josip, koji je skupio veliku količinu žita za vrijeme godina obilja koje su prethodile gladi, prodavao ga je stanovnicima Egipta tijekom godina gladi. Rezultat je bio da su Egipćani kupovali kraljevsko žito sve dok nisu osiromašili i njihova imovina bila prebačena na faraona, kralja Egipta, i preostalo im je samo da se obrate Josipu i mole ga za kruh.

Iz očaja su ponudili da prodaju egipatskom kralju svoja polja i sebe kao robove u zamjenu za kruh. Josip je prihvatio njihovu ponudu i kupio sva njihova polja. Od tada su se stanovnici Egipta preselili u gradove i obrađivali svoja polja za faraona koji je preuzeo zemlju u vlasništvo.

Tora opisuje putovanje patrijaraha našeg naroda te putovanja njihovih sinova koji su ih slijedili. Čak i kada se fokusira na druge koji su živjeli na području gdje su oni boravili, to je samo u kontekstu događaja koji su povezani s patrijarsima i njihovim sinovima. Zašto nam onda Tora

daje tako detaljan opis društveno-ekonomske situacije u Egiptu koja, naizgled, nije imala nikakve veze sa životima patrijaraha i plemena?

Izgleda da se moramo vratiti na početak knjige Izlaska, druge od pet knjiga Tore, da bismo odgovorili na ovo pitanje. Na početku Izlaska čujemo o novom faraonu koji vlada Egiptom koji nije poznavao Josipa. Ovaj faraon huška svoj narod protiv djece Izraelove koja su do tada postali velika obitelj. Ovo huškanje djeluje i Egipćani učine sinove Izraelove svojim robovima, mučeći ih i ubijajući njihove sinove. Ovo sada moramo pažljivo promotriti: što je bilo u pozadini ovog raspirivanja mržnje? Zašto je egipatski kralj nahuškao svoj narod protiv Židova i zašto je bio tako uspješan u tome?

Odgovor na ovo nalazi se u detaljnom opisu kojim završava Parašat Vajigaš. B-žanska volja učinila je da geopolitička situacija koju je Josip stvorio u Egiptu tijekom godina gladi bude ključna za raspirivanje mržnje protiv njegove obitelji godinama kasnije. Stvorila se situacija u kojoj je većina stanovnika Egipta živjela u prenapučenim gradovima, bili su robovi egipatskom kralju, prisiljeni da mu plaćaju petinu uroda koji su mukotrpno uzgajali. Međutim, faraon je imao golemo bogatstvo akumulirano prvenstveno tijekom tih sedam godina gladi kada je Egipćanima prodavao žito u

zamjenu za njihovu imovinu.

S vremenom ovo je neminovno izazvalo velike nemire i ogorčenost među stanovništvom Egipta. Faraon, u strahu od svrgavanja, pronašao je jednostavno rješenje: nahuškao je Egipćane protiv djece Izraelove - jedinih koji su imali polja i nisu bili njegovi robovi. Time se faraon nadao ubiti dvije muhe jednim udarcem - uzeti bogatstvo djece Izraelove i usmjeriti bijes Egipćana na Židove. Ovaj fenomen nije jedinstven u analima povijesti. Prije samo osamdesetak godina Adolf Hitler koristio je potpuno istu metodu. Iako nam stihovi koji se pojavljuju u ovoj tjeđnom odjeljku Tore daju pozadinu raspirivanje mržnje prema djeci Izraela, njihovog porobljavanja i ubojstva, iz ove priče možemo izvući pouke i za naše vrijeme.

U današnje vrijeme društvenih mreža vrlo je lako huškati protiv pojedinaca, segmenata i političkih skupina. Taj nas poticaj često uspije natjerati da svoje osjećaje ljutnje i frustracije okrenemo prema određenoj osobi, segmentu društva ili pokretu. Ovo je jednostavan način da pobjegnute od svakodnevnih izazova - pronađete krivca. Čitajući o tome kako se ponašao egipatski kralj, učimo izoštriti svoja osjetila i obratiti pažnju: Što je cilj huškača? Pokušava li nam pomoći ili se igra s našim osjećajima za vlastitu korist?

Umjesto da huškamo, moramo preuzeti odgovornost. Umjesto da budemo ogorčeni, moramo rasti i stvarati promjene.■

Pisac je rabin Zapadnog žida i svetih mjesta.

Rabbi Mordechai Kamenetzky:

Sudbina danas

Stvari se kompliciraju. Na kraju prošlotjednog odjeljka, Josef je optužio braću da su mu ukrali čarobni pehar. Jehuda, kao šef trupe, poriče čak i najmanju mogućnost da bi bilo koji od braće mogao biti lopov. Jehuda je bio toliko uvjeren da je potencijalnog lopova unaprijed osudio na smrtnu kaznu i ponudio preostalu grupu od devetero braće kao robove ako se nečuvane optužbe pokažu točnima. Nažalost, Jehuda nije bio svjestan Josefove unaprijed smišljene smicalice s podmetanjem pehara u Benjaminovu vreću. Ovo-tjedni odjeljak počinje kada Josef želi zadržati Benjamina, i samo Benjamina, kao roba, nešto protiv čega će se Jehuda boriti do samog kraja kakao bi to spriječio. Josef i njegova braća sukobljavaju se. U mješavini bijesa, gnjeva i emotivnih molbi, Jehuda se pogađa s Josefom. Gotovo prijeteci ratom oko toga, Jehuda objašnjava da "Benjamin ne može biti uzet kao rob jer je ostavio starog oca koji čeka njegov povratak. Ako se ne vrati ocu, starac će umrijeti od tuge i boli. Uostalom, on je već izgubio jednog sina u strašnoj nesreći."

Nakon što je vidio brigu koju Jehuda gaji prema svom mlađem bratu, Josef otkriva nešto zapanjujuće. "Ja sam Josip. Je li moj otac još živ?" (Postanak 45:3) Josef tada oprašta braći i govori im da je epizoda s njim bila unaprijed božanski određena. Ona je utrla taj put kao spas od nadolazeće gladi. On potom šalje svoju braću natrag u Kanaan da dovedu njegova oca, ali prije nego što to učini, svakom od njih daruje komplet odjeće. Međutim, Josef daje svom najmlađem bratu Benjaminu pet kompleta odjeće i tri stotine srebrnika (Postanak 45:22). Talmud (Megila 16b) postavlja vrlo dirljivo pitanje. Kako to da je Josef, koji je bio žrtva ljubomore, provocirao svoju braću favorizirajući Benjamina? Nije li ljubomora izazvala mržnju koja je dovela do prvobitne katastrofe? Zašto iz prethodnih iskustava nije naučio da ne pokazuje pristranost? Talmud objašnjava da je Josef bio vrlo proračunat u svojim postupcima. Aludirao je na sličan događaj koji će se dogoditi u budućnosti. Nakon što je bio spašen s vješala, Mordehaj, Benjaminov potomak, neočekivano se uzdigao do moći i ugleda. Dobio je pet kompleta odjeće za presvlačenje dok je

napuštao Ahašveroševu palaču. Benjaminovih pet kompleta odjeće za presvlačenje bilo je simbol budućih odjevnih predmeta koji će Benjaminov potomak jednog dana dobiti. Neki komentari postavljaju snažno pitanje. Očito, Josef nije svojoj braći objasnio duboko značenje svojih postupaka. Što se onda dobiva favoriziranjem Benjamina pred njihovim očima? Bi li simbolička gesta ublažila negativne osjećaje? Bi li neki zagonetni simbol mogao riješiti problem koji je možda bio prisutan, ali ne očit? Zašto Josef, u vihoru emocija nakon njegovog zapanjujućeg razotkrivanja, odlučuje dati svečani poklon kojim se jednog brata favorizira više od ostalih, kako bi nagovijestio događaj koji će se dogoditi za više od 1000 godina u budućnosti? Nije li mogao sačuvati simboliku za prikladnije okruženje?

Rabin Paysach Krohn priča ovu prekrasnu priču u svom najnovijem djelu, *Along the Magid's Journey* (Na Magidovu putu):

Godine 1939. nacistički Gestapo zatvorio je ješivu rabina Moshea Schneidera u Frankfurtu u Njemačkoj. Uz ogroman trud i podršku engleske zajednice, on je uspio preseliti školu u Englesku. Preživljavanje tijekom tog užasnog razdoblja bio je ogroman duhovni i fizički izazov, ali dvojica dječaka iz Ješive pomogla su u suočavanju s tim izazovom. Obojica su se zvali Moshe. Jedan bi Moshe ustao u rane jutarnje sate i pokupio ostatke kruha iz jedne velikodušne pekare. Nositi vrećice s kruhom i ostacima peciva hodajući po velikoj hladnoći nije bilo lako, ali Moshe nikada nije propustio obaviti svoje dužnosti. Zapravo, često je zamjenjivao druge dječake koji su su bili zaduženi za taj posao.

I drugi se Moshe rano ustajao. On je vodio poseban sat učenja prije zore. Poticao je svoje prijatelje da se dodatno potrudu – što su oni marljivo i učinili.

Nakon godina neprekidnog truda, mladići su jednog dana dobili javno priznanje. Rabbi Schneider ih je blagoslovio pred cijelom školom. "Moshe koji donosi kruh ne donosi samo današnji kruh. Jednog će dana pomoći dijeliti kruh tisućama ljudi. A Moshe koji se brine za duhovnost drugih nastaviti će to činiti i u godi-

nama koje dolaze," najavio je roš ješiva. "Njihovi postupci danas tek su sjeme budućnosti."

Njegove su se riječi pokazale istinitima. Moshe, koji je donosio kruh, postao je Moshe (Paul) Reichman, jedan od najdobronamjernijih filantropa naše generacije. Moshe, mladi učitelj, postao je Rabbi Moshe Shternbuch, Rav u Johannesburgu u Južnoafričkoj Republici i I Har Nofu u Izraelu, autor prestižnih knjiga o židovskom zakonu i učitelju tisućama.

Možda nam Josef govori tajnu našeg naroda. Nekoliko trenutaka ranije Benjamin je stajao u okovima. Optužen je za krađu čarobnog pehara i ponižavajuće osuđen na doživotno robovanje faraonu. Nekoliko trenutaka kasnije nije bio samo oslobođen, već i prepoznat, s časću i integritetom, kao krvni brat i po majci i po ocu, najmoćnijeg čovjeka na svijetu. Josef daje maloprijajšnjem budućem robu poseban peterostruki dar kao najavu svijetu. S Benjaminom, on objavljuje sudbinu svog naroda. Josef izjavljuje preko Benjamina da su današnji događaji naša očigledna sudbina. Zbog Jehudinih hrabrih postupaka, Benjamin, budućći rob, trijumfalno je otišao, ne s jednim kompletom odjeće, već s njih pet. To nije bila simbolika za tisuće godina koje će doći, već prije simbolika uvijek prisutnog karaktera židovskog naroda.

Benjaminovi događaji u Egiptu očitovali su se u gotovo izravnoj usporedbi i prekrasnoj simetriji s događajima koji su se dogodili stoljećima kasnije u Perziji. Mordehaj Jehudi, Benjaminov potomak i po mnogima Jehuda, nije ustuknuo pred najvećim prijetnjama smrću i poniženjima. Prkosio je prorocima propasti i otišao u slavi i sjaju.

Josefova poruka nije bila zagonetka, ona nije bila iluzija i nije bila mistično proročanstvo. Ona je bila naša sudbina. Hrabrost u teškim vremenima čini od čovjeka velikana. Nije to bila poruka samo za budućnost. Bila je to poruka budućnosti – za danas. To je bila poruka koju su sva braća mogla razumjeti – u tom trenutku. To je poruka koju i mi možemo razumjeti – upravo sada.

Gut šabes ■

Rabbi Lord Jonathan Sacks:

Istinska velična karaktera

Berešit od 37. do 50. poglavlja najduža je neprekinuta priča u Tori, a njen glavni junak je bez sumnje: Josip. Priča počinje i završava s njime. Vidimo ga kao dijete, voljeno – čak i razmaženo – od strane njegovog oca; zatim kao adolescentnog sanjara, prezrenog od njegove braće; pa kao roba, i zatim zatvorenika u Egiptu; te na kraju kao drugog najmoćnijeg čovjeka u cijelom najvećem carstvu davnog svijeta. U svakoj fazi, priča se okreće oko njege i njegovog utjecaja na druge. On dominira zadnjom trećinom knjige Berešit, bacajući svoju sjenu na sve ostalo. Od samog početka, on izgleda kao da je predodređen za veličinu.

Pa ipak, povijest nije krenula tim putem. Baš suprotno, jedan drugi brat, kada je došla punina vremena, ostavio je trag u židovskom narodu. Uistinu, mi nosimo njegovo ime. Obitelj započeta savezom poznata je pod nekoliko imena. Jedno od njih je *Ivri*, "Hebrej" (što je možda povezano sa drevnim *apiru*) što znači "stranac, došljak, nomad, onaj koji luta od mjesta do mjesta." Tako su Abraham i njegova djeca bili poznati drugima. Drugo ime je *Jisrael*, koje potječe od Jakovljevog novog imena nakon što se "borio s B-gom i čovjekom, i pobijedio." Nakon podjele kraljevstva i asirskog osvajanja Sjevera oni, međutim, postaju poznati kao *Jehudim* ili Židovi, jer je Judino pleme bilo ono koje je dominiralo Južnim kraljevstvom i preživjelo babilonsko izgnanstvo. Tako nije Josip, nego Juda, onaj koji je dodijelio

svoj identitet narodu; Juda koji je postao predak najvećeg izraelskog kralja, Davida; Juda od kojeg će se roditi mesija. Zašto Juda, a ne Josip? Odgovor nesumnjivo leži na početku parše Vajigaš, dok se dvojica braće sučeljavaju i Juda moli za Benjaminovo oslobođenje.

Juda se – više od bilo koga u Tori – promijenio

Trag tome nalazimo mnogo poglavlja unazad, na početku Josipove priče. Tamo saznajemo da je Juda bio onaj koji je predložio da Josipa prodaju u ropstvo:

Tada reče Juda svojoj braći: "Što ćemo postići ako ubijemo svog brata a krv njegovu sakrijemo? Hajde da ga prodamo Jišmaelcima; ali ne dižimo na nj ruke. Ta on je naš brat, naše meso." Braća ga poslušaju.

(Postanak 37,26-27)

To je zastrašujuće bezdušan govor. Nema ni riječi o zlu koje predstavlja ubojstvo, već samo pragmatična kalkulacija ("Što ćemo postići"). U istom trenutku u kojem Josipa naziva "našim bratom, našim mesom" on predlaže da ga prodaju kao roba. Juda nije imao nimalo od one tragične plemenitosti koju je imao Ruben koji je, jedini od braće, vidio da je ono što čine pogrešno i pokušao ga spasiti (ali nije uspio). U ovom trenutku, Juda je posljednja osoba od koje bismo očekivali velike stvari.

Međutim, Juda se – više od bilo koga u Tori – promijenio. Čovjek kojeg vidimo godinama kasnije nije više isti čovjek kao nekad. Tada je bio spreman brata prodati u ropstvo. Sada je spreman radije sam trpjeti nego da vidi Benjamina kao roba. Kao što je rekao Josipu:

"Zato, molim te, neka tvoj sluga ostane kao rob mome gospodaru, a dječak neka ide natrag s braćom. Jer, kako mogu k svome ocu ako dječaka nema sa mnom! Ne bih mogao gledati jad što bi snašao moga oca." (44,33-34)

Rabbi Berel Wein:

Vođa

Kako se dramatična priča o Josipu i njegovoj braći u ovojtojednom čitanju Tore približava vrhuncu, međusobna usporedba Jude i Josipa, glavnih suparnika u ovom posljednjem činu biblijskog narativa ostavlja na nas snažan dojam. Josip je čovjek pravedan, osoba koja živi svoje snove, onaj koji se odupire iskušenju i za to plaća visoku cijenu.

Braća su mu nanijela nepravdu, tešku nepravdu. Iako postoje brojna opravdanja za njihovo postupanje s Josipom, sam tekst priče onako kako nam je prikazan u Bibliji - i njihovo vlastito priznanje da su postupili okrutno prema svom bratu - stavlja ih u neugodnu situaciju onih koji nose krivicu.

A Juda je onaj brat koji je predložio da se Josipa proda kao roba. On stoga, čini se, u čitavoj ovoj priči o nejedinstvu u Jakovljevoj obitelji nosi poseban teret. A njegovo ponašanje s Tamar postavlja pitanja o njegovoj moralnosti i poštenju. Dakle, čitamo li sam tekst ove pripovijesti lako bismo mogli zaključiti da bu-

dućnost židovskog naroda počiva na Josipu, a ne na Judi, da značaj Josipove pobožnosti zasigurno nadilazi Judine leaderske osobine i snagu.

Ipak, iz Jakovljeva blagoslova otkrivamo da je Juda vođa židovskog naroda kroz dinastiju kralja Davida. Židovski narod se naziva njegovim imenom, a on i njegovi potomci su katalizator opstanka koji je osobitost židovskog života kroz stoljeća.

Prošle pogreške nisu nužno fatalne za sadašnje vođe

Zašto je to tako? Talmud nam pokazuje da vodstvo ne mora nužno pripasti onima iz čijih ormara ne ispadaju kosturi. Na neki način, kako bi bili istinski uspješni vođe, oni najprije moraju okusiti neuspjehe i poraze, kako fizički tako i duhovno. Savršena osoba, najpravednija osoba, nije nužno pravi izbor za vođu.

S obzirom da narod i ljudi nikada

nisu savršeni, vođa mora jasno razumjeti nedostatke i neuspjehe, i izgrađivati svoje leaderske sposobnosti kroz taj okvir nesavršenosti. To ne znači da trebamo zanemariti nedostatke i prijašnje grijehe onih koji žele postati vođe. No, to znači da prošle pogreške nisu nužno fatalne za sadašnje vođe, pa čak ni po veličinu naroda.

Judina veličina počiva na njegovoj spremnosti da preuzme teret svojih djela i riječi i pokušava ispraviti prijašnja nedjela. Vidimo to u njegovoj reakciji na presudu Tamar, gdje ju je opravdao na svoju štetu i sramotu. Vidimo to u obrani Benjamina i njegovoj spremnosti da si dopusti da postane rob kako bi spasio brata. Bio je jamčio za njega i osobno zagarantirao da će ga vratiti ocu.

Vodstvo znači preuzeti odgovornost i priznati preuzete obveze i situacija koje su teške i zamorne, ali neizbježne. To postaje pravi test vodstva i to je ono što Judu definira kao vođu braće i na kraju vođu Izraela kroz sve njegove generacije.

(nastavak s 18. stranice) **Rabbi Berel Wein: Voda**

Pogled na svoj život

Izjava koju je naš praotac Jakov izrekao egipatskom faraonu, da je "godina mog životnog vijeka bilo malo i većina ih je bila neprijatna" vrlo je zbunjujuća. Svi dobro znamo poznatu anegdotu da je jedna od stvari koja čovjeka najviše razočara u životu kada nekoga upita kako je, a on ili ona se stvarno kažu kako su. Očekivali bismo da će Jakov faraonu odgovoriti općenito i u pozitivnom duhu.

Raši tumači Jakovljevi odgovor u svjetlu njegovog pogoršanog tjelesnog stanja koje je iznio faraonu. On je htio da faraon shvati da su bore na njegovu licu itekako zarađene. Također je želio da on shvati da životi čak i onih najpravednijih ljudi i najsvetijih obitelji mogu biti problematični i teški.

**Često su u povijesti
upravo oni od kojih
biste to najmanje očekivali,
bili ti koji su u
rukama držali ključ
budućih zbivanja**

On je faraona podučio velikoj poci da je dobro na ovom svijetu samo po sebi nagrada i da sa sobom ne nosi nužno tjelesnu utjehu i emocionalno spokojstvo. On je govorio faraonu neka njega ili njegovu obitelj ne procjenjuje kratkovidnim mjerilom materijalnog uspjeha i stalne dokolice.

To je bilo njegovo objašnjenje velike židovske lekcije "da utrka nije do brzih niti uspjeh do onih koji se smatraju mudrima." Faraon je navikao na to da nagradu i korist dobija odmah, na kraljevsku odjeću i pozlaćena kola. Jakov mu priopćava da je to lažno mjerilo života i postignuća. Iako je Jakov proživio buran i često tragičan život, on je taj koji blagosilja faraona, budući da on, Jakov, posjeduje dar budućnosti i besmrtnosti.

Kako li je tužno ako čovjek mora pogledati na svoj život unatrag, pa mu se čini da ga je život nekako prevario ili da je zaslužio nešto bolje! Sposobnost da se nosimo s životnim nestalnostima, s njegovim padovima jednako kao i s njegovim usponima, čvrstog uvjerenja da sve dolazi iz ruke našega Stvoritelja, uvijek je bila istaknuta karakteristika židovskog naroda.

Jakov se može osvrnuti na svoj buran život, život razočaranja i tuge, a ipak razabrati znamenitost i

besmrtni spomen za sebe i svoje potomstvo. Faraon je morao shvatiti da blagoslov dobiven od ovog starog, slomljenog, židovskog neznanca ima za njega u Egiptu ogromnu vrijednost. Često su u povijesti upravo oni od kojih biste to najmanje očekivali, naizgled potlačeni pojedinci, bili ti koji su držali ključ budućih zbivanja i ispravan način gledanja na situacije i stanja svijeta.

Sve dok Jakov živi više neće biti gladi koja će zadesiti Egipat. Faraon je nedvojbeno shvatio dar tog blagoslova za Egipat. Ali poput mnogih ljudi koji će primiti blagoslove u ovom svijetu, čini se da ga to nije dovoljno impresioniralo da bi promijenio politiku, stavove ili ponašanje.

Ali Jakov i njegovi potomci će stoljećima progoniti egipatsko društvo sve dok ga konačno ne uspiju prevladati. Ovo je sudbina i misija Izraela tijekom njegove vrlo duge, burne, ali velike povijesti.■

Rabbi Yissocher Frand:

“Nijedan čovjek” ukazuje na to da je sve to blo dlo B-žanskog plana

Paršas Vajigaš mora da je jedna od najdramatičnijih paršijos u Tori. Jehuda po zadnji put moli: "Kako da se vratim svom ocu ako mladić nije sa mnom, da ne vidim zlo koje će zadesiti mog oca!" (Berešis 44:34). Pasuk zatim kaže: "A Josef nije mogao izdržati u prisutnosti svih koji su stajali pred njim, pa je povikao: 'Uklonite ih sve ispred mene!'" (Berešis 45:1)

Iako je tijekom svih ovih paršijos, Josef ostavljao dojam da on nije Josef i tjerao je svoju braću da se preznajavaju, on to više ne može. Vicekralj Micrajima je sigurno uvijek imao pratioc, osoblje i sluge u svojoj prisutnosti. Nije bio sam sa svojom braćom. Naredio je svima osim braće da napuste sobu. Zatim pasuk završava: "...Tako nijedan čovjek nije stajao s njim kad se Josef razotkrio svojoj braći." (isto)

Ali ovakav zaključak pasuka 45:1 je suvišan! Već početak tog pasuka govori da je Josef svima naredio da izađu iz sobe. Zašto nam je potrebno da na kraju pasuka ponovimo činjenicu da nijedan čovjek nije stajao uz Josefa kada se on razotkrio svojoj braći?

Vidio sam prekrasan odgovor dan na ovo pitanje, koji je napisan u ime Rabbi Shmuela Brazila. Kako biste shvatili ovaj odgovor, iznijet ću vam analogiju:

Prije otprilike godinu i pol dana (prvog dana *bein hazemanim* prije Pesaha), radio sam za svojim stolom i morao sam obaviti neke poslove. Znao sam da moram krenuti, ali sam odlučio prvo nešto završiti. Zadržao sam se još nekoliko minuta. Završio sam što sam morao. Zatim sam se odvezao niz Mt. Wilson Lane, skrenuvši desno na Reisters-town Road, kao što sam sigurno učinio na tisuće puta u životu. Skre-

nuo sam na zeleno i odjednom, sljedeće što sam shvatio, neki auto se zaletio u mene. Završio sam u kutu one male trgovačke ulice na uglu Mt. Wilson i Reisterstown Road. Nisam znao što se dogodilo. Pitao sam se "Jesam li prošao kroz crveno? Što mi se to upravo dogodilo?"

Za par minuta saznao sam što se točno dogodilo: bio je jedan čovjek koji je bježao od pravde i bio tražen zbog otmice i pokušaja ubojstva u Washingtonu D.C. Prešao je državne granice, što ga je učinilo saveznim slučajem. Služba šerifa Sjedinjenih Država ga je proganjala. Šerifi su išli uz Reisterstown Road, a ovaj je bjegunac išao niz Reisterstown Road. Mora da je vozio 100 ili 120 km na sat. Policajci su bili u potjeri. Ovaj je bjegunac stigao na Mt. Wilson Lane i Reisterstown Road kad je na semaforu bilo crveno. Nakon otmice i pokušaja ubojstva, crveno svjetlo ga sigurno neće zaustaviti. Zabio se u jedan auto, zabio se u drugi auto, a zatim se zabio u moj auto prije nego što se zabio u kamion što ga je konačno zaustavilo da ode dalje.

Izašao je iz automobila i počeo bježati prema šumi. Šerifi su potrčali za njim i temeljito ga pretukli. U međuvremenu, moj auto je bio totalno uništen. U mislima sam razmišljao da bih trebao tužiti Vladu Sjedinjenih Država: Frand protiv Sjedinjenih Američkih Država. Razuvjerali su me od toga jer se ne može tužiti vladu SAD-a kada nekoga proganja. U svakom slučaju, Baruh Hašem, iz ove sam nezgode izašao bez ogrebotine, unatoč činjenici da mi je auto bio totalno uništen. Osiguranje mi je dalo lijepu nagodbu, *v'nomar Amen!* Ali moja prvotna misao bila je da mi se ovo nikada ne bi dogodilo da sam ustao od stola kad sam prvotno namjeravao (dvije ili tri

minute ranije). Samo zato što sam napustio svoju kuću onda kad jesam i zato što sam bio na Reisters-town Roadu u to određeno vrijeme, sudjelovao sam u ovom prometnom incidentu s više vozila.

Takva misao je *kefira* (krivovjerje). Iz nekog razloga, *Ribono šel Olam* je htio da upadnem u tu nesreću. Razlog za to je između mene i *Ribono šel Olama*. Način na koji treba gledati na ono što se dogodilo nije da sam zbog toga što sam čekao nekoliko dodatnih minuta, bio uključen u nesreću. Umjesto toga, ispravna perspektiva stvari je da je na nebu odlučeno da ja trebam sudjelovati u toj nesreći, i stoga sam oklijevao napustiti svoj dom još nekoliko minuta kako bih bio na tom mjestu u to vrijeme da budem uključen u tu nesreću. To je način kako čovjek mora gledati na život.

To vidimo mnogo puta kod starijih roditelja. Poznao sam jednog vrlo starog gospodina koji je živio s jednom od svojih kćeri u New Yorku. Odlučio je doći živjeti sa svojom kćeri u Baltimore i nedugo nakon toga je umro. Reakcija svih je bila "Da je ostao u New Yorku, ovo mu se ne bi dogodilo. Selidba i napor preseljenja bili su previše za njega. Zato je umro." Ne. To nije istina. On je tada umro jer kada se rodio bilo mu je točno određeno kada će umrijeti i gdje će umrijeti.

Tako čovjek treba gledati na život. Nikada se ne bismo trebali upuštati u scenarije "Što ako?". Mi vjerujemo u *Hašgocha Pratis* (Osobnu božansku providnost). Mi završimo na određenom mjestu u određeno vrijeme jer *Ribono šel Olam* želi da budemo tamo u to vrijeme.

Rav Shmuel Brazil lijepo kaže: "Josef je naredio svim ljudima da izađu iz sobe *"v'lo amad iš ito"* (i čovjek

(nastavak s 20. stranice) **Rabbi Yissocher Frand: "Nijedan čovjek" ukazuje na to da je sve to bilo dio B-žanskog plana**

nije ostao s njim)." Tko je bio taj "v'lo amad iš ito"? Tko je bio ovaj čovjek?

Prije nego što odgovorite na ovo pitanje, razmislite o još jednom pasuku tamo u Paršas Vaješev. Jaakov kaže Josefu da ode i provjeri gdje su mu braća. Josef počinje lutati i ne može pronaći svoju braću. Pasuk kaže: "I nađe ga neki čovjek, i gle, tumačio je poljem; čovjek ga je upitao 'Što tražiš?'" (Berešis 37:15) Raši tamo kaže da je ovaj čovjek bio anđeo Gavriel. *Ribono šel Olam* stavio je Gavriela tamo kako bi se susreo s Josefom i Josefa uputio u Dosan, gdje će se susresti sa svojom braćom.

To je, kaže Rav Brazil, čovjek na kojeg pasuk misli ovdje u Paršas Vajigaš gdje se kaže "I nije bilo čovjeka koji je stajao s njim." Josef nije rekao "Znaš što? Da nisam onomad sreo tog čovjeka, vratio bih se kući svom ocu i rekao mu: 'Zamisli! Ne mogu pronaći svoju braću.'" Josef nije dopustio da mu u glavu uđe misao kako da nije sreo tog čovjeka, ne bi se susreo sa svojom braćom, a braća ga ne bi prodala kao roba, i on ne bi sišao u Micrajim, i ne bi bio u tamnici, itd., itd., itd.

Pasuk kaže da "čovjek nije stajao s njim" kako bi se naglasilo da je Josef shvatio da se ono što mu se dogodilo uopće ne može pripisati slučajnom pojavljivanju "tog čovjeka", već da je sve to bio dio božanskog plana. *Ribono šel Olam* želio je da se cijela ova duga i teška priča dogodi.

Jednostavan pšat u kolima pomladio je Jaakova

Nedavno sam sjedio za istim stolom sa Rabbi Yaakovom Hopferom na jednom vjenčanju. Rabbi Hopfer mi je rekao sljedeću *vort*:

Nakon što je Josef svojoj braći ot-krio svoj pravi identitet, Josef im daje upute da svog oca, Jaakova,

dovedu u Micrajim. Braća su se vratila u Kanaan i ispričala Jakovu cijelu priču: "Josef je još živ i on je vladar nad cijelom zemljom egipatskom; ali on je sumnjao u to, jer im nije vjerovao. I prenijeli su mu sve Josefove riječi koje im je rekao, i ugledao je kola koja je Josef poslao da ga prevezu, tada je duh njihova oca Jaakova oživio." (Berešis 45:26-27)

Pogled na ta kola pomladio je Jaakova, natjeravši ga da shvati da je Josef još uvijek živ.

Zohar piše da baš kao što su ljudi kažnjeni zbog zlog govora, kažnjeni su i zbog šutnje

Prošlih godina smo govorili o Medrašu koji je citirao Raši da su kola (*agalos*) bila poseban znak koji je Josef poslao svom ocu, podsjećajući Jaakova da je posljednji dio Tore koji su zajedno proučavali prije nego su bili razdvojeni na toliko godina bio *Egla Arufa* (tele kojem je od-rubljena glava). Nagovještaj se temeljio na sličnosti između riječi *egla* i riječi *agala*.

Međutim, može postojati i *p'suto šel mikra* (obično čitanje teksta): Kad je Jaakov vidio kola koja je Josef poslao da prevezu njega i njegovu obitelj u Micrajim, njegov se duh vratio u njega. Zašto?

Ovo se može razumjeti analogijom:

Ima jedan dobar pobožni Židov koji živi u Brooklynu. On ima sina koji je "moderniji", koji ne ide baš očevim stopama. Sin ide na koledž, što ne čini mnogo za njegov *ruhnijus*. On je i dalje ortodokсни Židov, ali ne baš na istoj duhovnoj razini kao njegov otac. Upoznaje djevojku.

Otac nije baš sretan s kim se njegov sin oženio. Tada se sin i njegova žena odluče preseliti u Santa Fe, u Novom Meksiku.

Ocu u Brooklynu nedostaje sin. Pozove ga i kaže: "Sine, toliko je vremena prošlo otkako te nisam vidio. Želim te doći posjetiti u Novi Meksiko." Sin kaže: "Zar ćeš putovati taj cijeli put do Santa Fea?" "Da. Želim te vidjeti." Posljednja stvar na svijetu koju ovaj sin želi je da mu otac iz Brooklyna dođe vidjeti kako on živi u Santa Feu. Otac će vidjeti toliko stvari koje mu se neće svidjeti: kako se vodi kućanstvo, kako mu se žena odijeva, kako se ponaša. Pogledat će u hladnjak i vidjeti tko zna što.

Smišljajući bilo koji način da izbjegne očev dolazak u Santa Fe, sin kaže ocu: "Tata, preveliki je to trud za tebe da dođeš iz Brooklyna u Santa Fe. Ja ću doći posjetiti tebe!" Zašto on to predlaže? Zato što je posljednje što želi da mu otac vidi kako on živi na novom mjestu. (Zapravo sam bio u Santa Feu i vidio habad u Santa Feu, ali to je daleko od uspostavljene židovske zajednice.)

Josef je bio u Micrajimu. Bio je odsutan toliko godina. Bio je odsječen od bilo kakve podrške. Nije postojao ni habad iz Micrajima! Jaakov je mogao pomisliti "Tko zna što se sve moglo dogodilo Josefu? Kako on izgleda? Kako izgleda njegova kuća?"

Ali što Josef radi? Šalje kola Jaakovu da ga dovedu u Micrajim kako bi mogao vidjeti kako Josef tamo živi! Jaakov je smatrao, ako je Josef spreman da dođem i vidim ga, i vidim kako živi u svom kraju, onda znam jednu stvar - on je još uvijek Josef, moj sin. On je još uvijek Josef haCadik. Jednom kada to Jaakov uvidi, duh mu ponovo oživi. ■

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Imuni na želju za osvetom

Ovaj odjeljak prepun je emocija i intrige. Prošlog tjedna završili smo s Josipovim proglasom da će Benjamina zadržati kao roba. Juda istupa naprijed kako bi osporio tu odluku i umjesto Benjamina ponudio sebe. Dvojica najmoćnije braće drže svaki svoju stranu. Niti jedan neće popustiti ni za milimetar, tenzija je opipljiva. Napokon, Josip, preplavljen emocijama, ne može više izdržati. On sve šalje van iz sobe i otkriva svojoj braći svoj identitet. Oni su, razumljivo, prilično šokirani. Josip šalje poruku svom ocu koji odmah kreće na put kako bi se ponovno susreo sa svojim najdražim sinom.

Jakov se upoznaje s faraonom te se sa svojom obitelji nastanjuje u zemlji Gošen u Egiptu, u prvom židovskom getu – naravno, u predgrađu! Kako se glad nastavlja, Josip otkupljuje svu zemlju u Egiptu za faraona u zamjenu za žito.

Nedavno sam dovršio čitanje briljantne knjige Alexandera Dumasa – Grof Monte Cristo. To je jedan od poznatih romana i ja ga smatram nevjerojatno dobro napisanim i napetim. Međutim... za mene je bio također i uznemirujuć, duboko uznemirujuć. Negdje na razini Ane Karenjine. Ne samo da se radi o osveti Edmonda Dantesa – pedantno planiranoj kako bi izazvala maksimalnu bol i poniženje onima koji su mu naudili, i ne samo da je Dantes naizgled neosjetljiv na masivnu kolateralnu štetu koju uzrokuje, čak i prema ženi koju je jednom volio, te prema smrti nevinog djeteta; već je ono što me najviše uznemirilo to što knjiga naizgled uzdiže 'vrlinu' osvete.

Kontrast sa Josipom, u ovoj tjelesnoj parši, ne može biti veći. Edmond Dantes je bio u zatvoru 14 godina. Josipa su njegova braća prodala i on je živio kao rob, a zatim u zatvoru 13 godina. Gotovo identična iskus-

tva. Nijedan ne čeka da bude izbačljen; svaki od njih radije objeručke prihvaća prilike koje mu dolaze na put kako bi se uzdigao iz dronjaka do slave i sreće bez premca. No, ovdje završava svaka sličnost. Dok Edmond Dantes ide za hladnom i nemilosrdnom osvetom, Josip izgleda nema ni jedne osvetničke misli na umu. A za to mu ne nedostaje prilika. On je drugi najmoćniji čovjek Egipta i njegova braća mu se obraćaju za pomoć, ne znajući tko je on. Oni su u potpunosti ovisni o njegovoj milosti i, umjesto da im nanese štetu, on njihove grijehe naplaćuje ljubavlju – i interesom.

Što je to što je Josipa učinilo naizgled imunim na želju za osvetom?

Mislim da je to povezano s Josipovom karakteristikom o kojoj sam već govorio. On je živio, hodao i disao s B-gom. Za Josipa, B-g nije bio neki apstraktni ideal, već opipljiva istina. On je vidio B-ga u sebi, u drugima, u snovima i u svakodnevnom životnim događajima. Tako, kad se Josip otkrije svojoj braći, on im kaže neka ne brinu (a možemo razumjeti zašto bi mogli biti zabri-

nuti!) jer ga je očigledno B-g poslao u Egipat pred njima kako bi prokrio put za njihov opstanak tokom godina gladi. Drugim riječima... nisu braća prodala Josipa u ropstvo u Egipat. B-g je to učinio. Da, oni su bili oruđe kroz koje je B-g ostvario svoju volju. Ali, na kraju svega, Josip ne bi bio u Egiptu da to B-g nije htio. Tako, u Josipovim očima, kakvu bi krivnju on mogao pripisati svojoj braći?

Budimo sigurni, on je prepoznao njihovu potrebu da preuzmu odgovornost za svoje krive izbore i akcije – te je stoga razradio plan kako bi im pomogao da uvide greške svojih puteva. No, to je bilo za njih. Iz njegove vlastite perspektive, on nije na njih stavio nikakvu krivnju za ono što su učinili. On im nije 'oprostio'. Jer, u njegovim očima, nije bilo ničega što bi trebao oprostiti.

Povjerenje u B-ga uključuje imunitet protiv želje za osvetom. Jer kada čovjek shvati da svijet radi samo za njegove najbolje interese – i da ljudski izbori doprinose tome, kakav god bio njihov motiv – on neće osjećati želju za osvetom prema nekome tko je učinio nešto što ga je dovelo tamo gdje treba biti.

Da je bar Edmond Dantes to shvatio – da ga je zatvor poučio, intelektualno i emocionalno. On je postao velik čovjek na mnogo načina. I zatvor ga je doveo do neizmjerne slave i bogatstva. Zatvor je bio najbolja stvar koja mu se dogodila u životu. Ali gledajući kroz svoju osobnu ljutnju i frustraciju njemu je to bilo nemoguće vidjeti, i tako je osveta bila njegova jedina opcija. Za Josipa, čovjeka koji je hodao s B-gom, njegova braća bila su dio božanskog plana. Jedinim mogućim odgovorom prema njima bio je ljubav.

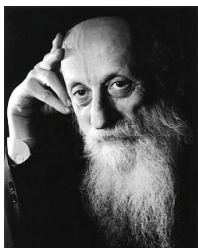
Šabat šalom

Prevela Anja Grabar

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Pouke Josefovog epskog susreta

Nakon što se Josip razotkrio svojoj braći, rekao im je: "Sada se nemoj ljutiti na sebe. To je bio plan Vječnoga."

Bile su to utješne riječi, ali iako je to bio plan Vječnoga, oni su postupili potpuno slobodno kada su ga prodali u ropstvo. Vječni je to mogao učiniti i na druge načine. Oni ni na kakav način nisu mogli izbjeći svoju krivicu. Pa kako da se ne ljute na sebe?

Odgovor leži u riječi "sada". Talmud kaže da riječ "sada" ukazuje na *tešuvu*. Primjereno pokajanje čovjeka za ono loše što je učinio, tako da odluči da to više neće ponoviti, i trudi se da iz svog karaktera ukloni one iskvarene osobine koje su omogućile da dođe do tih pogrešnih postupaka, može ukloniti teško breme prošlosti s njegovih ramena i omogućiti mu da se posveti "sadašnjem trenutku", sadašnjosti koja je neoporecena.

Ako učinimo primjerenu *tešuvu*, nema potrebe da se ljutimo na sebe zbog svojih pogrešaka.

Malo je priča u Tori koje su toliko bremenite emocijama i psihološkim spoznajama kao što je to epski susret Josefa s njegovom braćom. Prvo, vidimo kako umovi velikih ljudi, Jakovljevi sinovi, mogu biti izopačeni ljubomorom i mržnjom do te mjere da su u stanju opravdati počinjenje tako jezivog čina, prvotno planiranje da ubiju svog brata, a kasnije njegovu prodaju u ropstvo. Ovu priču čitamo iz godine u godinu, no ona nikada nije izgubila svoj emocionalni naboj. Ja sam do sada slušao ponavljanje ove priče više od sedamdeset godina, pa ipak kad čujem čitača Tore kako kaže: "I Josef se više nije mogao suzdržavati pa poviknu: 'Neka svi napuste ovu prostoriju!'", i zatim reče: "Ja sam vaš brat, Josef, kojeg ste prodali u ropstvo u Egipat" (Brešis 45, 1-3), stisne me u grlu kao da to po prvi put čujem.

Ima nekoliko psiholoških poruka u ovom epskom događaju. Rečeno nam je (Raši, Breišis 37) da je Josef bio zapanjujuće sličan Jaakovu. Istina, kada je napustio svoju braću sa sedamnaest godina, brada mu još nije narasla, a sada je nosio bradu. No i Jaakov je imao bradu. Zar nisu mogli uočiti sličnost? Midraš kaže da su ušli u grad na deset različitih vrata, jer su se htjeli raspršiti gradom, da potraže Josefa. Očito su smatrali da će ga moći prepoznati među tim brojnim stanovništvom. Pa ipak, ovdje, točno ispred njega, oni ga nisu bili u stanju prepoznati! Čudno!

Midraš kaže da kad je Josef htio uzeti Šimona za taoca, Šimon je savladao sve vojnike koji su bili poslani da ga sputaju. Josef je potom poslao svoga sina, Menašea, dječaka od osam godina, koji je Šimona jednim udarcem u leđa, srušio na zemlju, na što je ovaj izjavio: "Ovaj udarac je iz doma mog oca!" Netko iz Jaakovljeveg doma u Egiptu? Osmogodišnji dječak! Nije li očito da to može biti samo Josefov sin?

Za stolom na objedu, Josef ih je posjeo, govoreći: "Reuven, Šimon, Levi, itd., sinovi iste majke, sjedite ovdje. Dan i Naftali, sinovi iste majke, sjedite ovdje" itd. Može li biti očitije? Ipak, čak i kad se Josef razotkrio svojoj braći, njima je bilo teško povjerovati da je to on!

Vjerujem da je ovdje na djelu fenomen poricanja. Poricanje, negiranje, je psihološki obrambeni mehanizam koji djeluje podsvjesno, i osoba ga ne primjećuje. To je mehanizam koji čini da je osoba nesvjesna nečega, spoznaja čega bi bila izuzetno uznemirujuća. Kako bi osobu zaštitilo od boli, poricanje čini osobu slijepom prema onome što joj se nalazi ravno pred očima, a ona to nije u stanju vidjeti ništa više nego li je slijepac sposoban vidjeti dugu.

Braća su bila uvjerena da su Josefovi snovi njegove grandiozne fantazije, a ne proročanstva, te ih je njihova mržnja prema onome za što su smatrali da je bila njegova želja da vlada nad njima navela da ga

prodaju u ropstvo. Da su našli Josefa kako radi kao nečiji rob, oni bi ga bez problema prepoznali. Njihova podsvjesna obrana, koja ih je štitila od toga da shvate da je bilo pogrešno to što su smatrali da njegovi snovi nisu bili ništa drugo do njegove grandiozne fantazije, gurnula ih u poricanje, tako da kada su se poklonili pred njim, poput snopova u snu, oni si nisu mogli dopustiti da priznaju da su njegovi snovi bili proročki i da su se ostvarili. Tora nam je time dala jasan slučaj poricanja.

Jedna od upadljivih pogrešaka u cijelom ovom epskom događaju jest način na koji je Jaakov reagirao kad je saznao istinu? U blagoslovima koje je uputio svojoj djeci prije svoje smrti, Jaakov jedva da aludira na taj postupak braće, a oni kasnije šalju Josefu poruku da je Jaakov tražio da im se ne osveti. Ali kako je Jakov reagirao kad je doznao da je Josefov krvlju natopljeni plašt bio prijevara, i da su mu njegovi sinovi priuštiti dvadeset i dvije godine nečovječne patnje? Zar nije vikao na njih i proklinjao ih zbog njihovih laži i nezamislive žalosti koju su mu prouzročili? Zašto nam Tora ne iznosi njegovu reakciju?

Odgovor je jednostavan. Tora nam ne iznosi Jaakovljevu reakciju jer Jaakov nije reagirao. Midraš tvrdi da je Jaakov rekao: "Vječni se odvratio od mene", a Vječni je rekao: "Ja upravljam događajima kako bi njegov sin postao potkralj najvećeg carstva na svijetu, a on se žali."

Josef je rekao svojoj braći: "Niste me vi poslali u Egipat, već Vječni" (Brejšis 45,8). Nije to bilo nešto čime bi se ublažila njihova krivnja, već istinsko vjerovanje. Tijekom žalovanja Jaakov je bio lišen b-zanskog duha, ali onog trenutka kad je saznao da je Josef živ, b-zanski duh mu se vratio i on je shvatio, kao što je to shvatio i Josef, da su braća bila pijuni u rukama Vječnog. On je čvrsto vjerovao da nisu braća bila ta koja su ga prodala u Egipat, već da je to bio Vječni, pa im je stoga dao tek packu po ruci prije svoje smrti. U

nastavak na stranici 25

Rabbi David Goldwasser:

Zastoj

"I on (Josef) isprati svoju braću ... i reče im: nemojte se uzrujavati putem". (Berešit, 45,24).

Talmud (*Ta'anis 10b*) objašnjava: rabin Elazar kaže da je Josef rekao svojoj braći da se ne zaokupljaju halahičkim pitanjima kako se ne bi putem izgubili. Rabin Elai ben Braha dovodi u pitanje takav stav jer saznajemo da ako su dva učenjaka na putu, a ne raspravljaju o riječima Tore, zaslužuju da ih proguta vatra (*Melahim II, 2,11*). Za Talmud tu nema proturječja budući da citat skreće pažnju na izostanak bilo kakvog razgovora o halahi, dok rabin Elazar govori o suzdržavanju od duboke analize halahe.

Sefer Zihron Meir pita zašto Josef misli da će se njegova braća uključiti u bilo kakvu raspravu o Tori. Uostalom, oni su tek saznali šokantnu vijest koja ima dalekosežne posljedice, a imaju i mnoge druge brige na umu. Kako će Ja'akov prihvatiti za-

panjuću vijest da je Josef još uvijek živ? Kako će reagirati? Što će reći *ševatim* o svim *ca'ar* i boli koju je podnio u dvadeset i dvije godine? Kako će se osjećati?

Ipak, čak i ako se objašnjenje rabi- na Elazara o Josefovom upozorenju protumači na jednostavnoj razini - da je Josef upozorio braću da ne razgovaraju o halahičkim i filozofskim aspektima prodaje - teško je razumjeti kako je Josef mislio da će se njegova braća upustiti u tešku raspravu dok putuju zabačenim i nepoznatim cestama.

Istina je, međutim, da je Josef vrlo dobro poznao svoju braću i shvaćao je da njihovim životima upravlja Tora. Nema u svijetu tih okolnosti koje bi zauzele mjesto učenju Tore. Nadalje, oni će sigurno željeti preispitati cijeli slučaj prodaje i analizirati je li njihov prvotni *psak hala-* ha bio ispravan.

To nas uči važnosti marljivog uče-

nja Tore, učenja na dubokoj razini, a ne tek površno, jer tako čovjek stječe sveobuhvatan uvid u Toru i njene zakone. Takvo učenje Tore bit će iscrpno i upamćeno. Iz toga također proizlazi da učenje Tore, bez obzira na okolnosti, treba nastojati nikada ne prekidati.

Učimo (*Jehošua 5,13-14*) da se pred Jehošuaom kad je bio u Jerihu, netko pojavio s isukanim mačem u ruci. Kad ga je upitao je li prijatelj ili neprijatelj, čovjek je odgovorio da je "zapovjednik Hašemove legije." Talmud objašnjava (*Megila 3a*): anđeo mu je rekao da je dan ranije Jehošua propustio prinijeti redovitu popodnevnu žrtvu a sad zanemaruje učenje Tore. Raši objašnjava da noću, kad bitka staje, vojska se treba baviti učenjem Tore. Talmud navodi da se Jehošua odmarao te noći usred doline (*ha'emek*), a rabin Johanan da učimo kako je boravio u dubinama (*umka*) halahe. Rabin Šmuel bar Unja navodi ovdje da je proučavanje Tore veće od prinošenja žrtve. Iako postoje mnogi razlozi koji bi izuzeli Jehošua i židovski narod od učenja Tore - sudjelovanje u ratu, iscrpljenost od borbe, okruženje koje je sve samo ne pogodno za učenje - i pored toga je podvrgnut kritici i anđeo se pojavio s isukanim mačem kako bi se prijekor naglasio.

U prvom poglavlju *Hilhos Talmud Tora* Rambam navodi da svaki pojedinac, bez obzira na status ili okolnosti u životu - bio bogat ili

(nastavak s 24. stranice) **Rabbi Dovid Goldwasser: ZastoJ**

tako siromašan da mora skupljati novac od vrata do vrata, bio mu život miran ili težak, bio on mlad ili star, zdrav ili bolestan - mora učiti Toru. Nadalje, navodi Rambam (*Halaha 10*), svatko je dužan učiti do svog posljednjeg dana na Zemlji, kao što se kaže (Devarim 4,9): "Ne ukloni ih [riječi Tore] iz srca ni jednoga dana svoga života." Osoba koja se ne bavi Torom, zaboravlja ono što zna.

Talmud (*Mo'ed Katan 16b*) donosi zanimljivo tumačenje *pasuka* u Šmuel II (23,8), što dodatno naglašava značaj učenja Tore. *Pasuk* navodi: "Ovo su imena moćnih (ljudi) Davida HaMeleha: jedan koji zasje-

da (*jošev baševes*), oštrouman čovjek (*tahkemoni*), zapovjednik (*roš hašališi*)." Kroz igru riječi, rabin Abahu kaže, to opisuje Davidovu veličinu. Ne zato što je ubio Golijata ili medvjeda, niti zato što je napisao Sefer Tehilim. Umjesto toga, "*jošev baševes*" se odnosi na činjenicu da je David HaMeleh sjedio na podu, a ne na jastucima ili pokrivačima dok je učio. Zato mu je Hašem rekao: *Tahkemoni* ili *tahei kamoni* - ti ćeš biti kao Ja. Ja ću proglasiti *gezeira*, a ti ćeš ga poništiti. Osim toga, *roš hašališi* - bit ćeš glava trojice, aludirajući na trojicu *avot*.

Veliki gaon rabin Moše Feinstein bio je poznat po neuobičajenoj us-

trajnosti u učenju Tore. On doslovno nije gubio ni trenutka. Obično, kada je bio pozvan za *aliya*, jedan od njegovih učenika bi mu donio *Sefer Mišnjajot* na *bimu* tako da može učiti između *alijos*. Jednom je netko predložio da mu se dopusti da se malo odmori kao i svi drugi kada su pozvani za *aliya*, a ne da mu se donosi *sefer*. Kada je učenik tražio da to potvrdi rav Moše, on je odgovorio: "Molim i dalje mi donosite *Sefer Mišnjajot* na *bimu*. Nije bitno gdje osoba stoji; jedino što je bitno jest da je vrijeme dragocjeno i ne treba ga gubiti."

Prevela Dolores Bettini

(nastavak s 23. stranice) **Rabbi dr. Abraham J. Twerski: Pouke Josefovog epskog susreta**

tome se sastoji istinska emuna. Ne reagirati nakon dvadeset dvije godine patnje zato što je čovjek vjerovao i pouzdavao se u Vječnog.

Još jedan aspekt u epizodi s Josefom je pitanje koje su postavili brojni komentari Tore. Budući da je znao koliko duboko njegov otac mora da tuguje, zašto Josef nije poslao poruku svom ocu: "Nemoj tugovati za mnom, ja sam živ."

Moj pokojni brat, Rav Shloime zt"l, daje odgovor o kojemu valja pažljivo promisliti.

Rambam (*Hil. tešuva 2,4*) kaže da je za istinsku tešuvu potrebno više od samog kajanja. Tešuva zahtijeva cje-loviti preustroj karaktera, tako da osoba može reći, "Ja više nisam ona osoba koja je počinila taj grijeh. Ja sam sada druga osoba." Kada se to postigne, "novu osobu" se ne drži krivom za ono što je prethodna osoba bila učinila.

Jedan od načina na koji se vidi da je netko postao druga osoba, kaže

Rambam (*isto 2,1*), jest da ako se osoba nađe u sličnim okolnostima kao onda kada je sagraješila, no ovaj put postupi drugačije, i ne ponovi grijeh, to je znak da se doista promijenila i da je sada druga osoba.

Da je Josef svojoj braći samo tako oprostio, on bi bio velikodušni svetac, a oni bi bili najniži pokajnici, osuđeni da zauvijek nose sramotu svojega čina. Josef je čuo njihove riječi kajanja (*Brejšis 42,21*), ali ono što im je htio dati je bila prilika da se iskupe kako bi mogli imati osjećaj dostojanstva i samopoštovanja i ho-dati ravno, visoko uzdignute glave.

Da bi to postigao, Josef je organizirao događaje tako da bi Benjamin, koji je sada postao Jaakovljev miljenik, bio osumnjičen za krađu, te bio zadržan kao rob. Kako bi braća reagirala? To im je bila prilika da ponove svoj grijeh. "Dobro, očev novi miljenik je lopov. Mi se možemo savršeno dobro slagati i bez njega. Riješili smo se Josefa, koji je bio očev miljenik, i sada se možemo riješiti Benjamin."■

Ali ovaj put su braća postupila drugačije. Jehuda je rekao: "Poštedi Binamina. Vрати ga njegovom ocu. Ja ću biti rob umjesto njega." Kada je vidio da su se braća doista iskupila, Josef im se tada mogao otkriti. Očuvao je njihov ponos.

Josef je mogao poslati poruku Jaakovu, ali to bi razotkrilo sve, i braća nikada ne bi imala priliku da se iskupe. Josef je znao da će se snovi ostvariti, i on je stvari isplanirao tako da simuliraju prvobitni grijeh.

Ali zašto je dopustio da njegov otac pati? Ovo je snažna poruka. Josef je dobro poznao svog oca, i znao je da bi Jaakov rado prihvatio dvadeset i dvije godine patnje kako bi omogućio svojoj djeci da steknu samopoštovanje, a ne da budu ostatak svog života shrvani krivicom.

Ovo je glavna pouka Josefove epske priče i govori nam koliko je važno u životu imati samopoštovanje.■

Rabbi YY Jacobson:

"Ovo što danas jesam je zbog toga što ste me prodali."

Znate li tko sam ja?

Bio je to završni ispit za uvodni kolegij biologije na sveučilištu. Poput mnogih takvih tečajeva za brucše, osmišljen je da eliminira određeni broj novih studenata, s obzirom da je bilo više od 500 studenata pohadalo taj predmet!

Ispit je trajao dva sata, i studenti su dobili testove. Profesor je bio iznimno strog i upozorio je studente da neće prihvatiti nijedan test koji ne bude na njegovom stolu za točno dva sata i taj će student pasti. Nakon pola sata ispita, uletio je jedan student i zatražio od profesora test.

"Nećeš imati vremena ovo završiti," sarkastično je primijetio profesor dok je studentu pružao test.

"Hoću," odgovorio je studen. Zatim je sjeo i počeo pisati. Nakon dva sata profesor je pozvao studente da predaju testove, i oni su se redom počeli dizati i predavati ih. Svi osim studenta koji je zakasnio, i koji je nastavio pisati. Sat vremena kasnije, posljednji je student prišao profesoru koji je sjedio za svojim stolom i pripremao se za sljedeće predavanje. Pokušao je staviti svoj test gomilu već predanih testova.

"Ne, to neću prihvatiti. Prekasno je," rekao je profesor.

Student je bio u nevjerici i ljutit.

"Znate li tko sam ja?"

"Ne", odgovorio je profesor s dozom sarkazma u glasu.

"Znate li tko sam ja?" student je opet upitao, sada glasnije.

"Ne, i ne zanima me", odgovorio je profesor arogantno.

"U redu", odgovorio je student pa brzo odigao hrpu predanih testova, i ubacio svoj između njih i izašao iz predavaone.

Razotkriven identitet brata

Priča o Josipu koji se otkriva svojoj braći nakon desetljeća gorke razdvojenosti jedna je od najdramatičnijih u cijeloj Tori. Dvadeset i dvije godine ranije, kada je Josipu bilo

sedamnaest godina, njegova braća, koja su mrzila svog mlađeg brata, otela su ga, bacila u jamu, a potom ga kao roba prodala egipatskim trgovcima. U Egiptu je proveo dvanaest godina u zatvoru, odakle se uzdigao i postao vicekralj zemlje koja je u to vrijeme bila velesila. Sada, više nego dva desetljeća kasnije, konačno je sazrio trenutak za pomirenje.

Postanak, 45. poglavlje opisuje taj dirljivi ponovni susret:

Josip nije mogao suzdržati emocije, otpustio je sve svoje egipatske pomoćnike iz svoje odaje, tako da nitko drugi nije bio prisutan s Josipom kada se razotkrivio svojoj braći. Počeo je plakati jecajući tako glasno da su ga Egipćani vani mogli čuti.

A Josip reče svojoj braći: 'Ja sam Josip! Je li moj otac još živ?' Njegova su braća bila toliko užasnuta da nisu mogla odgovoriti.

Josip reče svojoj braći: 'Molim vas, priđite'. Kad su mu prišli, rekao je: 'Ja sam Josip, vaš brat - ja sam onaj kojega ste prodali u Egipat.'

"Sada, nemojte se uznemirivati, niti si predbacivati što ste me prodali ovdje, jer B-g me poslao ispred vas da budem opskrbitelj... B-g me je poslao ispred vas da osiguram vaš opstanak u zemlji i da vas održi za to veličanstveno izbavljenje."

Analiziranje susreta

Ovdje nešto ne valja. Josip otkriva svoj identitet govoreći: "Ja sam Josip! Je li moj otac još živ?" Njegova su braća bila toliko užasnuta da nisu mogla progovoriti, kaže Tora. Zatim se pripovijest nastavlja: "Josip reče svojoj braći: 'Molim vas, priđite k meni'. Kad su mu prišli, rekao je: 'Ja sam Josip vaš brat - ja sam onaj koga ste prodali u Egipat. Nemojte se sad uznemiravati...'"

On ih, eto, pokušava utješiti i pružiti im utjehu. Međutim, njegove riječi, nakon što se oni užasnu, umjesto utjehe donose još veći užas: "Ja sam Josip, vaš brat - onaj kojeg ste prodali u Egipat." On sada jasno daje do znanja da su oni ti koji su po-

činili ovaj gnusni zločin. Zašto to čini u ovom trenutku kada ih pokušava umiriti? (Posebno s obzirom na to da Benjamin vjerojatno nije znao što su mu učinili; i sada ih po prvi put posramljuje pred Benjaminom!)

Osim toga, on im je već rekao: "Ja sam Josip." Otkud potreba da to ponovi: "Ja sam Josip, vaš brat - onaj kojega ste prodali u Egipat."

Štoviše, zar je mislio da su zaboravili da su ga prodali u Egipat? Jesu li imali još jednog brata Josipa?! Čak i ako se osjećao ponukanim iznijeti ovaj dokaz kako bi dokazao da je on doista Josip, jer nitko drugi ne bi znao tu priču, zašto to nije rekao prvi put kad im je otkrio svoj identitet?

Kajanje

Bio je to drugi Rebbe iz Gera, Rabbi Yehudah Leib Altar (1847.-1905.), poznat kao Sefas Emes, koji je dao dirljivo objašnjenje.

Kad je Josip otkrio svoj identitet, braća su shvatila da sve to vrijeme vide samo izvanjskog Josipa, a ne onog pravog. Mislili su da su u interakciji s nežidovskim premijerom Egipta, a to je zapravo bio njihov brat. Odjednom su shvatili da je njihova točka gledišta na stvarnost izvanjska. Njihove oči su ih potpuno prevarile.

To ih je otvorilo za još dublju bolnu istinu: oni nikad nisu upoznali svog brata. Čak i kad su ga vidjeli, nikad ga zapravo nisu poznavali.

"Josip je prepoznao svoju braću, ali oni nisu prepoznali njega", navodi Tora. Alter Rebbe, Rabbi Schneur Zalman iz Liadija (1745.-1812.) objašnjava to ovako: Josef je lako prepoznao svetost u svojoj braći. Većinu svog života oni su živjeli izolirano kao duhovni pastiri, bavili su se molitvom, meditacijom i proučavanjem. Ipak, upravo je toj braći nedostajala sposobnost da uvide moralno bogatstvo utkano u Josefovo srce. Čak i dok je Josef živio s njima u Kanaanu, oni su na njega gledali kao na autsajdera, kao na opasnost po integritet Izraelove obi-

Rabbi Chanan Morrison, Rav Kook Torah:

Josip prvi umire

Tekst sugerira da je Josip bio prvi od dvanaest Jakovljevih sinova koji je umro:

"Josip je umro, a potom njegova braća i svi ostali u tom naraštaju" (Izl 1,6).

Zašto je Josipov život bio kraći od života njegove braće?

Učenjaci su sugerirali da je Josipova rana smrt posljedica njegove javne službe. Kada netko dođe na položaj s autoritetom, "njegovi se dani i godine skraćuju" (Berahot 55a).

Ipak, ovo teško da je pošteno. Zašto bi oni koji svoj život posvete javnoj službi bili kažnjeni kraćim životom?

Josipova pogreška

Rad za javno dobro svakako je hvalevrijedan. Međutim, postoje određene opasnosti svojstvene takvom putu. Upravo zato što je netko zaokupljen važnim poslovima zajednice, on može zanemariti svoje osobne potrebe. Vođa zajednice može svoje vlastite potrebe – bilo

materijalne, duhovne ili moralne – smatrati nevažnima.

Ovaj fenomen možemo promatrati kod Josipa. Kao vicekralj, Josip je bio zauzet nadgledanjem nacionalnih i gospodarskih pitanja Egipta. Svoj položaj javne službe vidio je kao sredstvo pomoću kojeg će se ostvariti B-žji savez iz Bein HaBeta-rima - koji je prerekao izgnanstvo Abrahamovih potomaka u strani zemlji.

Kad je Josip čuo da njegova oca nazivaju "tvoj sluga", on se nije usprotivio ovom iskazu nepoštovanja prema svom ocu. Josip je bio usredotočen na krajnji cilj; nije ga želio ugroziti zbog svoje obveze da iskaže poštovanje svom ocu.

Josipova pogreška nije neuobičajena. Ovo je univerzalna lekcija za sve vođe: oni ne bi smjeli dopustiti da ih bilo koji cilj ili težnja, ma kako uzvišeni bili, navede na zanemarivanje manjih obveza.

Kraljeva Sefer Tora

Sličnu ideju nalazimo u posebnim zakonima koji se odnose na židov-

skog kralja. Tora upućuje kralja da sam napiše svoju sefer Toru i da je uvijek nosi sa sobom. Na taj se način "njegovo srce neće uzdići nad njegovom braćom i neće odlutati od Zakona ni desno ni lijevo" (Pnz 17,20). Tora posebno upozorava monarha da, unatoč njegovoj uključenosti u ključna nacionalna pitanja, njegova javna služba ne bi trebala dovesti do toga da zanemari svoje privatne obveze. On je dužan poštovati zakon u svom osobnom životu, kao i svaki drugi građanin.

Tora obećava da će kralj koji posluša ovo upozorenje biti blagoslovljen dugom vladavinom. Za razliku od onih koji padnu na testu javne službe, ovakav kralj neće živjeti životom "skraćениh dana i godina".

Život ne čine samo glavni ciljevi i težnje. Svi mi, čak i oni koji su na visokim javnim dužnostima, moramo se ponašati primjereno u svim aspektima života. Oni koji zadrže svoj integritet u svojim osobnim životima bit će blagoslovljeni uspjehom u svojim najvažnijim i najuzvišenijim ciljevima. ■

(nastavak s 26. str.) Rabbi Jacobson "Ovo što danas jesam je zbog toga što ste me prodali."

telji. Dakako, kad su ga susreli u liku egipatskog vođe, oni nisu uspjeli izići iz maske pametnog političara vidjeti srce duše pune duhovnog žara.

Ali kad je Josip izjavio "Ja sam Josip", to nije bilo samo otkriće toga tko je on izvana, već i tko je on iznutra. Odjednom su shvatili kako su se oba njegova sna ostvarila i kako mu je doista bilo suđeno da izvrši utjecaj na svijet i spasi tolike od gladi. Po prvi put u čitavom svom životu, Josipova braća su vidjela kako najveća svetost na svijetu izranja s lica egipatskog vezira.

"Njegova su braća bila toliko uža-

snuta da nisu mogla odgovoriti", prenosi Tora. Ono što je uznemirilo braću nije bio samo osjećaj straha. Ono što ih je užasnulo više od svega bilo je unutarnje kajanje i slomljenost, što su bili u stanju nanijeti toliko boli tako divnoj duši.

Zamislite da ste bili u braku s najljepšom, najdivnijom ženom na svijetu. Ali zbog vlastitih trauma, emocionalno ste je zlostavljali. Nakon 22 godine terapije, vaš mozak je očišćen i otkrivате što ste učinili svojoj nedužnoj supruzi. Kako se osjećate zbog toga? Bol je puno dublja od kazne i posljedica koje bi vas mogle zadesiti; to je više od krivnje. Osje-

ćaj unutarnjeg sloma kada shvatite što ste učinili tako dobroj osobi je strašan.

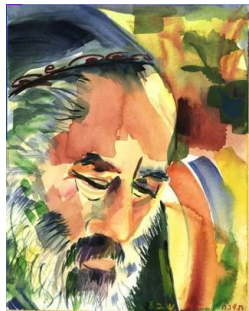
Tako su se braća osjećala u tom trenutku – otkrili su kakvu su tragičnu pogrešku učinili. Bili su zaobljeni u svom svijetu, gluhi na kriku svoga brata, ni slutili nisu kakvi se horizonti prostiru izvan njihovih, bili su nesposobni dokučiti njegovu pravu dušu. Mučio ih je osjećaj gnusnog zločina i nenadoknadivog gubitka.

Bili su shrvani zbog boli koju su nanijeli svom svetom bratu; boli koju su prouzročili svom svetom

Rabbi Shlomo Carlebach:

"Ne osvećuj se" i "Nemoj biti kivan"

Razmotrimo *micvu* "ne osvećuj se" i "nemoj biti kivan". Rambam objašnjava zašto se ne bih trebao osvećivati. Pretpostavite da netko kaže: "Neću ti dopustiti da se koristiš mojim telefonom." U meni sve ključa. Zašto mi nije dao da upotrijebim njegov telefon? I onda odlučim da mu se moram osvetiti. Zamislite da će me osveta koštati deset milijuna dolara.

Hoću li ići uokolo i prikupljati deset milijuna dolara samo zato što mi nije dozvolio da se koristim njegovim telefonom? Čini se glupo, zar ne? Zamislite da znam koliko zla osveta, ta najružnija emocija, nanosi mom srcu. Da li je vrijedno toga? Majmonides kaže da bez obzira što vam netko učinio, to nije vrijedno toga. Sebi biste nanijeli mnogo više zla nego što vam ga je on nanio. Osvetom sami sebe kvarite. Ona nije vrijedna toga. Rambam kaže da na svijetu ne postoji ništa što je dovoljno snažno da bi bilo vrijedno da sebe iskvarite, da padnete tako nisko da se osvetite. Ako imate imalo razuma, zaboravite to, budite iznad toga.

Gajiti ljutnju, biti kivan na koga, nije osveta, no svaka misao zauzima mjesta u mom srcu. Trebali biste na umu imati druge stvari, a ne pamtili što vam je netko učinio. Rambam kaže da jedini način na koji će ljudi ikada moći živjeti zajedno jest ako zaborave loše stvari.

Idemo malo dublje. Svet Hinuh kaže da vjerujemo u slobodu izbora. S jedne strane osoba ima slobodu izbora, pa zašto se onda ljutiti na nekog drugog? I on ima svoju slobodu izbora, ali na višoj razini postoji nešto što se naziva božanska providnost. Unatoč mojoj slobodi

izbora da postupim kako želim, ono što mi netko drugi učini je moja božanska providnost. Ono što ja činim je potpuno slobodan izbor u mom svijetu, i zaista ti ne bih trebao učiniti ništa loše. Ako ti meni učiniš meni nešto loše, u mom svijetu to je bila božanska providnost. U tvom svijetu to je bio slobodan izbor, ali što se mene tiče, bila je to božanska providnost. Majmonides kaže da su sloboda izbora i božanska providnost nešto što naši umovi ne mogu razumjeti, što ne mogu dokučiti. Tanka linija između slobodnog izbora i božanske providnosti toliko je tanka da je ne možemo pojmiti. Ovdje dolazi sveti Raavad koji se suprotstavlja Rambamu: ako ne možeš razumjeti, kako možete govoriti

Hinuh kaže da se ne biste trebali osvećivati, jer ako prema nekome gajite gnjev, to znači da ne vjerujete da je to od B-ga.

o tome? Zašto si to stavio u svoju knjigu? Rambam piše samo stvari koje može razumjeti. Rambam kaže da svojom glavom možete razumjeti da to ne možeš razumjeti, pa je to stavio u nju. Raavad kaže da je to toliko duboko da ne možete niti razumjeti da ne razumijete, pa nema potrebe govoriti o tome. Prema Majmonidesu unutar dosega mog uma je da mogu razumjeti da ne razumijem, ali Raavad kaže ne, ovo je toliko daleko van ovog svijeta, da to ne možete razumjeti.

Što nam ova rasprava kaže o tome kako da postupimo? Zamolim nekoga da mi učini uslugu i dozvoli mi da nazovem s njegovog telefona. On kaže da mi ne dozvoljava. Kakva bi trebala biti moja reakcija? Moja bi reakcija trebala biti da najvjerojat-

nije sada ne bih trebao obaviti taj telefonski razgovor. Čovjek je bio tek majušni glasnik B-ga koji je rekao: "Nemoj telefonirati." Dakle, da sam ja doista vjerovao u B-ga, onda bih rekao, "Hvala vam što ste mi dostavili poruku." U mom svijetu ja imam toliko veliku slobodu izbora da nema ničega što me može zaustaviti. Ako želim, mogu razbiti sve prepreke svijeta, no kada se radi o nekom drugom, onda ne mogu učiniti ništa. Ja mogu slobodno izabrati jedino kako ću ja postupiti. U trenutku kada se moram nositi s nekim drugim, nastaje tako debeli zid, da ja ne mogu ništa učiniti. Stoga sveti Hinuh kaže da se ne biste trebali osvećivati, jer ako prema nekome gajite gnjev, to znači da ne vjerujete da je to od B-ga.

Istina je, na određeni duboki način, u tom se trenutku završava vrijeme za slobodan izbor. Ja imam izbora u svom privatnom svijetu, ali nemam izbora u tome hoću li biti Židov ili ne. Naprosto nemam, jer ja to jesam. Ako oskrvnem svoju slobodu izbora, ja uništavam čitavu svoju dušu; od sebe činim bogalja. Reb Nahman kaže da postoje dvije vrste zla. Jedno je kad želim dati u dobrotvorne svrhe, a moje zlo dođe i kaže mi: "Nemoj dati!"

A postoji i opće zlo koje nije usmjereno protiv bilo kojeg konkretnog postupka ili stvari. Ono je usmjereno protiv moga bića, protiv onoga što bih trebao biti. Njega nije briga što ja radim. "Učini sve što želiš da bi bio svet. Budi svet, baš me briga za to, samo nemoj biti ono što trebaš biti, jer to je dublje od bilo kakve stvari na svijetu." Zlo nastoji spriječiti svaku osobu da bude ono što bi trebala biti. "Nemoj biti Židov. Čak i ako želiš biti ono što jesi, nemoj biti realan u vezi toga." Zlo se drži zadnjim snagama, "samo nemoj biti u potpunosti ono što trebaš biti." Moramo otfikariti ovo zlo.■

Prevela Tamar Buchwald

(nastavak s 27. str.) **Rabbi VV Jacobson: "Ovo što danas jesam je zbog toga što ste me prodali."**

ocu – i boli koju su nanijeli svijetu: odvojivši Josipa od Jakova na 22 godine. Tko zna, mislili su, koliko su svjetla uskratili svijetu odvojivši sina od oca? Upravo u tom trenutku "Josip je rekao svojoj braći: 'Molim vas, pridite mi bliže.'" Josip je želio da priđu još bliže i zagledaju se dublje u božansko svjetlo koje je zračilo s njegova lica.

"Kada su mu prišli", prenosi Tora, "rekao je: 'Ja sam Josip vaš brat – ja sam onaj kojeg ste prodali u Egipt.'" Josip nije samo ponavljao ono što im je ranije rekao ("Ja sam Josip"), niti ih je informirao o činjenici koje su oni bili itekako svjesni ("Ja sam onaj koga ste prodali u Egipt"), nego je odgovarao na njihov osjećaj teške boli, krivnje i nenadoknadivog gubitka.

Riječi "Ja sam Josip, vaš brat – ja sam onaj kojeg ste prodali u Egipt" na izvornom hebrejskom također se mogu prevesti kao "Ja sam Josip, vaš brat – jer ste me prodali u Egipt." Ono što je Josip govorio bilo je nešto nevjerovatno upečatljivo. Ja sam osoba kakva sam danas samo zato što ste me prodali u egipatsko ropstvo.

Braća su mu pokušala nauditi, odvojili ga od voljenog oca i obitelji, podnio je mnoge muke i boli. Ipak, u ovom presudnom trenutku iscjeljenja, Josef može pogledati na svoj život i reći svojoj braći: "Sada, nemojte se uznemiravati i ne prekoračite sebe što ste me prodali ovdje, jer me je B-g poslao ispred vas da budem opskrbitelj... B-g me je poslao ispred vas da osiguram vaš opstanak u zemlji i da vas uzdržavam za značajno izbavljenje."

Snažna iskušenja i nedaće s kojima se suočio u duhovnoj džungli Egipta upravo su ono što je oslobodilo atomski sjaj koji su braća trenutno vidjela. Oni su ga učinili osobom kakva je sada bio. Njihove pogreške omogućile su mu da postane veleposlanik svjetla, nade, ljubavi i iscjeljenja u svijetu.

Da je Josip proveo dva desetljeća putujući sa svojim ocem poploćenim putem duhovnog spokoja, sigurno bi dosegao velike intelektualne

i emocionalne visine. Ali samo suočavanje s ovim ponorom dalo je Josefu tu jedinstvenu veličanstvenost, koja ga je pretvorila u jednog od najvećih vođa tog vremena, zaslužnog za spašavanje velikog dijela čovječanstva.

Josef nije bio ravnodušan prema svojoj boli. On plače više puta nego bilo tko drugi u Tanahu. On svoju agoniju i muku nije potiskivao niti poricao. Ali dok je gledao u bol i jecao, i dok je predavao svoj ego, očekivanja i snove o tome kako život mora izgledati Božjoj volji, otkrio je dubok smisao i svrhu svog putovanja, putovanja koje on sam nikada ne bi mogao isplanirati.

שפת אמת ויגש תרמ"ג: בפסוק אשר מכרתם אותי. כמ"ש חז"ל אשר שברת יישר כחך כן ניחם יוסף אותם כי זכה לכול זה על ידי המכירה.

(Sefas Emes dirljivo tumači hebrejski izraz koji je Josef upotrijebio "ašer mahartem," kao "hvala vam što ste me prodali." "Naši učenjaci ponudili su drugi pogled na stih "na prvim pločama koje si razbio (al haluhot harišonim ašer šibarta)," i to, "čestitam na razbijanju ploča," jašar koah šešibarta. Tako je i ovdje, Josef utješio svoju braću riječima, "što ste prodali" (ašer mahartem oti), čije je dublje značenje bilo "čestitam što ste me prodali (jašar koah ašer mahartem oti). Time sam bio poslan da obnovim život, spasim svijet od gladi i spasim židovsku obitelj od smrti.)

Kad bi samo ...

Baš kao i braća, mnogi od nas također žive svoje živote misleći "Kad bi samo..." Da su samo moje okolnosti bile drugačije; da sam barem rođen u drugačijoj vrsti obitelji; kad bih barem imao bolju osobnost. Da sam se barem drugačije ponašao prema supružniku ili djeci; samo da nisam bio zlostavljan; samo da nisam imao ovaj mentalni ili emocionalni problem; samo da nemam ovu nesigurnost.

Da, možeš jecati. To je bolno. Tužno. Teško. Ali potom duboko udahni. Prepusti se svojim očekivanjima. I dopustite si da se pozabaviš idejom da je individualno putovanje

tvog života, u svim njegovim usponima i padovima, ono što će ti u konačnici omogućiti da otkriješ svoju jedinstvenu zadaću u ovom svijetu i da preneseš svoju jedinstvenu svjetlost kozmosu. Možeš li otkriti duboko u svom srcu da su pogreške koje si učinio na neki način dio plana koji će omogućiti da više svjetla dođe na svijet?

Dječak koji se bori

Bilo je to 1986. godine. Bio je jedan mladić koji je patio od homoseksualnih sklonosti. U krajnjem očaju, napisao je srecdrapajuće pismo Lubavitcher Rebbeu. Rebbe je odgovorio dopisom na tri stranice. Jedna me stvar zaprepastila.

Rebbe je rekao ovom mladiću da ne zna zašto mora izdržati ovaj teški izazov, to je sigurno jedna od tajni B-žje providnosti. Ali onda je dodao ovo: Ponekad osoba posjeduje nevjerovatno unutarnje svjetlo koje može promijeniti svijet. Ne postoji način da ova osoba otkrije tu tajnu moć u sebi i nazove je svojom, a da ne bude prisiljena svladati neki veliki životni izazov.

Neki bi pogledali ovog mladog čovjeka i, nažalost, osjetili prezir; mnogo više njih bi osjetilo empatiju. Ali je Rebbe, učitelj jedinstva, njegovu krizu vidio kao priliku. Ovdje je bilo boli, ali nije bilo tragedije. Mračni izazov je za ovu osobu bio katalizator da dotakne vlastitu beskonačnost. On nije bio žrtva nesretne situacije; on je bio božanski veleposlanik poslan na mjesta na koja većina ljudi nije poslana jer je njegov potencijal bio sasvim druge razine.

To ne ublažava bol niti umanjuje poteškoće. Ali to mi omogućuje da aktivno sudjelujem u svom životu, da iskreno gledam na svoju priču i kroz svoju prošlost i svoja iskustva rastem na neočekivane načine.

Ne mogu uvijek shvatiti kako će ispasti. I to je u redu. Ne moram se opterećivati svojom životnom pričom. Ali moram se odreći svojih očekivanja o tome kako bi život trebao izgledati; Moram se otvoriti, s dubokom poniznošću, B-žjem planu za mene i moje voljene. ■

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: VAJIGAŠ

Paraša (priča) Vajigaš nas uči još jednoj tajni o tome kako možemo stvarati čuda.

Prethodna paraša (Mikec) završava time da je Josefov srebrni pehar pro-nađen među osobnim stvarima Ben-jamina (najmlađeg Jakovljevog dje-teta i jedinog koji mu je ostao od Ra-hel). U tom trenutku naša paraša za-počinje, i kaže: "Onda mu (Josefu) pri-stupi Juda i reče..." (vajigaš, na hebrej-skom), Zohar se pita zašto je Tora izabrala upotrijebiti glagol "vajigaš" (u hebrejskom postoji još mnogo si-nonima za glagol "pristupiti"), te objašnjava da je korijen riječi "vaji-gaš" NGŠ (ו.נ.ג.ש) koji je isto tako i korijen riječi "hitnagšut" (sudar) - sudar između dvaju svjetova:

Fizičkog zemaljskog svijeta kojeg predstavlja Jehuda (Juda), čiji je po-tomak Kralj David, *sefira Malhut* - našeg materijalnog svijeta, ispunje-nje naših potreba, želja i volje.

S druge strane tu je:

Duhovni svijet kojeg predstavlja Josef - *sefira Jesod* koja prikuplja sve božansko obilje i prenosi ga na *sefi-ru Malhut*. *Sefira Malhut* određuje i kontrolira koliko će božanskog obi-lja ući u naš život. Budući da u du-hovnosti ne postoji prisila, nitko osim nas samih ne može odrediti količinu svjetla koja će se otkriti u našem životu. Sudar koji smo spo-menuli, sudar je između dvaju su-protnih poriva - našeg poriva za po-vezivanjem s našim Stvoriteljem te potrebama, porivima i željama na-šeg tijela.

Kad osjetimo da u našem živo-tu nema protoka to je znak da is-punjavamo samo materijalne pori-

ve i potrebe, te da nismo povezani sa *sefirom Jesod* i božanskim obiljem. Da bismo se ponovno povezali mi u svom životu trebamo stvoriti čudo (*nes*). Hebrejska riječ *nes* (čudo) sli-čna je riječi *lanús* (bježati) i *lehitno-ses* (dizati se gore i iznad nečega).

**Bit onoga zašto smo
stvoreni je da budemo
kreatori, da stvaramo čuda
i pretvaramo tamu u
svjetlost, i gorčinu u slast.**

To znači da trebamo bježati, pobjeći od naše fizičke, životinjske prirode, od načina na koji smo se navikli po-našati čitav svoj život. Izbjeći strah, ljutnju i osjećaj da smo žrtve, i podi-gnuti se na višu razinu. Prevladati svoju prirodu i pronaći neki drugi način koji će nas dovesti do prave promjene i preobrazbe.

Na taj je način Juda funkcionirao. On je stao pred Josefa i bio je spre-man žrtvovati se, ne postupiti pre-ma svom instinktu za preživlja-vanjem i boriti se za svog bližnjeg -

svog oca (on je zajamčio Jakovu da će Benjamin biti na sigurnom i da će se vratiti), i svog brata. Juda govori iz dubine svog srca, iz čiste nedu-žnosti i brizi za druge, i kad potpuno vjeruje da je to ispra-van način, on uspijeva tu poruku prenijeti dalje. Zohar objašnjava da je ta poruka tajna vjere - sposobnost povezivanja gornjih duhovnih svje-tova i materijalnog svijeta - i kada je to postigao "Josef se nije mogao sa-vladati pred onima koji su stajali oko njega..." Onog trenutka kad stvo-rimo čudo, *sefiru Jesod* se više ne može zadržati i počne nam se doga-đati sve više čuda i iznenađenja, dok nam iz gornjih svjetova dotiče beskonačno izobilje.

To je bit onoga zašto smo stvoreni - da budemo kreatori, da stvaramo čuda i pretvaramo tamu u svjetlost, i gorčinu u slast. Da idemo protiv svoje prirode i da izazivamo pro-mjene u vlastitom životu i životu onih koji nas okružuju, na neobičan način, na altruističan način, koji je pun teškoća i prepreka, no na kra-ju će naš svakodnevni pakao pre-tvoriti u raj na zemlji. ■

Biseri hasidske mudrosti

Zakon na djelu

Dom reba Jaakova bio je raskošno uređen. Uz sve ostalo, bio je prepun starog posuđa, koje je on uporno donosio s brojnih putovanja. Jednog dana sluškinja je bila nepažljiva, pa je, čisteći staklo i porculan, razbila skupocjenu posudu. Kad je to

vidjela, gazdarica se toliko razljutila da je počela vikati iz svega glasa i vrijeđati sluškinju.

Reb Jaakov je to neko vrijeme slušao, pa joj reče:

"Ti znaš da je zabranjeno vikati na bilo koga; nesretna djevojka je važna isto toliko koliko i ti sama."

"Je li to moguće! Pa ona je napravila tako veliku štetu," nastavila je u istom tonu žena.

"Ti možeš zahtijevati da ona plati štetu, ali ne smiješ vikati i vrijeđati," nastavi mirno reb Jaakov.

"Ako je tako," nije prekidala vikati žena, "idem s njom do našeg rebea, pa neka on presudi." Žena je stavila na glavu svoj šešir i naredila uplakanoj sluškinji da ju prati. Reb Jaakov je isto tako ustao i počeo se spremati. Kad je to vidjela, žena se još jednom ljutito otrese:

"Ti možeš ostat, ja mogu sama objasniti što se dogodilo."

Reb Jaakov se nije dao smesti: "Ja ne idem da bih govorio u tvoje ime; znam dobro da tebe ne treba nitko zastupati. Ja idem da bih zastupao jednu sluškinju. Ona je toliko skromna i preplašena, da neće znati kako se braniti".■

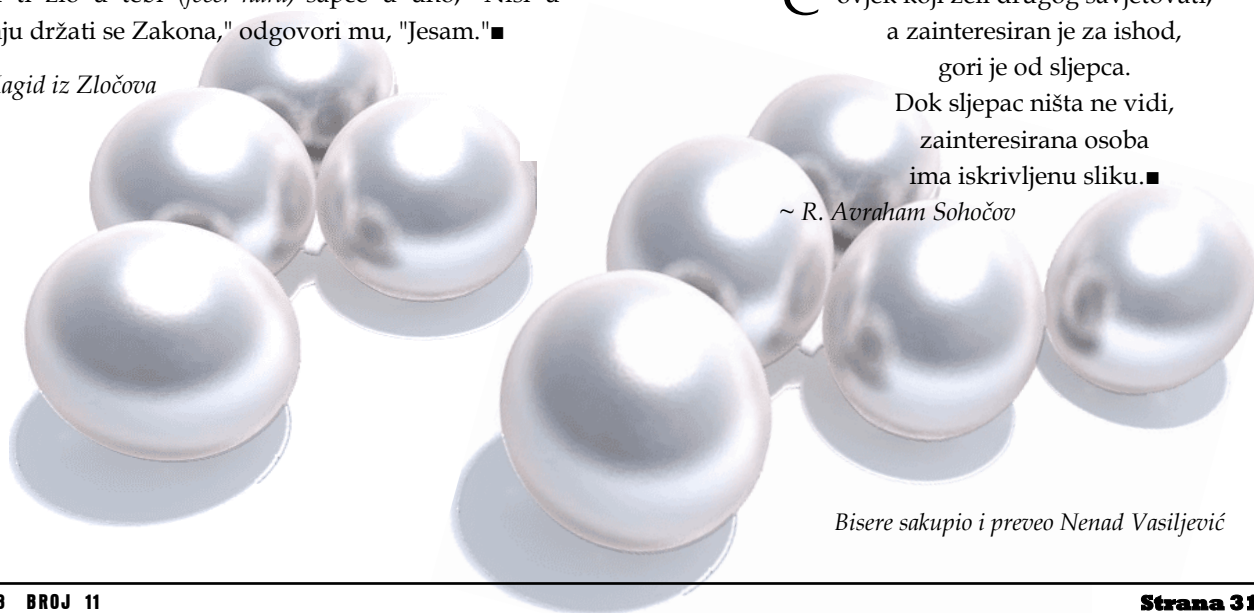
Ono što stoji između tebe i B-ga je tvoj ego. Taj ja, ta svijest o odvojenom postojanju, je zid između tebe i B-ga. B-žansko je dostupno samo onom koji sebe doživljava kao trunku u svemiru. "Ja" je riječ koja ima pravo značenje samo u ustima B-ga.

Treba li onda čovjek uvijek biti ponizan? Ne, kažu *cadikim*. Postoje trenuci kad bahatost postaje obaveza. Kad ti zlo u tebi (*jecer hara*) šapće u uho, "Nisi u stanju držati se Zakona," odgovori mu, "Jesam."■

~ Magid iz Zločova

Čovjek koji želi drugog savjetovati,
a zainteresiran je za ishod,
gori je od sljepca.
Dok sljepac ništa ne vidi,
zainteresirana osoba
ima iskrivljenu sliku.■

~ R. Avraham Sohočov

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

MJESEČNI ZOHAR: TEVET – JARAC

Mjesec tevet je deseti mjesec u hebrejskom kalendaru, a njegov je astrološki znak Jarac.

Mjesec jarca može se smatrati dobrim mjesecom, jer jarac je na hebrejskom גדי (*gedi*), i ova riječ sadrži slova גד (*gad*), što znači "(dobra) sreća". Međutim, u stvarnosti jarci se ne oslanjaju na svoju sreću, i umjesto toga vjeruju samo u svoj naporan rad. Mnogi od njih imaju tendenciju da budu pesimisti i razviju anksioznost ponekad do te mjere da im je potrebna i klinička skrb.

Indikacija ovog problema nalazi se u priči Gadovog plemena, jednog od dvanaest sinova patrijarha Jakova. Mudrost kabale uči da dvanaest biblijskih plemena Izraela predstavljaju tajne dvanaest znakova zodijaka. Priča o njihovom rođenju, njihovim imenima i povijest svakog plemena opisuje značajke samih znakova zodijaka.

Priča o rođenju Gadovog plemena u knjizi Postanka, govori nam da kada je Gad rođen, Lea (Jakovljeva žena), nazvala ga je Ba-Gad (בא-גד) što znači, stigla je sreća, jer je Jakov dobio drugog sina). Međutim, u biblijskom tekstu slovo - א *alef* koje simbolizira Svjetlo Stvoritelja je nestalo, i napisano je בגד (značenja: izdaja). Ovaj nedostatak B-žanske Svjetlosti razlog je zašto su ljudi rođeni u znaku Jarca stalno u potrazi za ovim izgubljenim slovom א - *alef*, izgubljenim svjetlom, i to je razlog zašto oni tako često osjećaju nedostatak i anksioznost. To je razlog zašto su oni stalno u potrazi za onim

što ste izgubili, ili osjećaju da nešto nedostaje.

Oni uvijek imaju osjećaj da će ih sreća izdati. Oni čekaju "da im spadne i druga cipela", ne mogu vjerovati da im sve ide odlično čak i kad stvari tako idu. Pojavi se šablona po kojoj jarci nešto izgrade i odjednom sve izgube, stoga je potrebno da se obnavljaju od početka. To proročanstvo koje se ispunjava samo po sebi, da će nešto poći po zlu, modelira ih za neuspjeh i učvršćuje njihov sustav vjerovanja da se ne mogu osloniti na sreću, već samo na svoj naporan rad, i otuda dolazi njihova marljiva priroda.

Jarac, koji pripada elementu Zemlje, također je prvi od znakova u zimskim mjesecima. Kao što smo spomenuli u prethodnim člancima,

svako godišnje doba simbolizira jedno od slova u imenu Stvoritelja, יהו"ה, Tetragramu. Posljednje slovo ה - *he* simbolizira zimu, koja je zadnje godišnje doba u godini. To slovo ה - *he* predstavlja naš ograničeni fizički svijet i stalnu glad za primanjem. Jarci imaju veliku želju/glad za materijalnom sigurnošću, Vodenjak žudi za znanjem i komunikacijom, a Ribe žude za toplinom i detaljima.

Zemaljski znakovi se smatraju vrlo praktičnima i to djelomično objašnjava zašto su jarci "suhoparni", dobro organizirani i realni (može ih se često naći kako rade u upravi i računovodstvu). To je razlog zašto je rečeno da su jarci rođeni "stari", ali i zato što su imali teško djetinjstvo i doživjeli velike krize, oni osjećaju da nisu nikad imali djetinjstvo. To uvelike doprinosi da odrastu u jake, čvrste, otporne i realne osobe.

Sile koje utječu na Jarca

Planet koji upravlja jarcem je Saturn.

Sefer Jecira (Knjiga stvaranja) – koja se pripisuje patrijarhu Abrahamu – kaže nam da su 22 hebrejska slova hebrejskog alefbeta (abecede) gradivni blokovi svemira. Ova slova predstavljaju duhovne frekvencije koje su stvorile naš svemir. *Sefer Jecira* nas uči da su te 22 frekvencije koje predstavljaju 22 hebrejska slova alati koji se koriste za prijenos duhovnog bogatstva.

Prema kabali i *Sefer Jecira* svakim mjesecom vladaju dva hebrejska

(nastavak s 32. stranice) **Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah: Mjesečni Zohar: Tevet – Jarac**

slova. Jedno slovo vlada planetom koji dominira nad znakom. Drugo slovo vlada astrološkim znakom mjeseca. Planet teveta je Saturn, a njime vlada slovo **ב** (*bet*). Njegov astrološki znak je Jarac, kojim vlada slovo **ע** (*ajin*).

Slovo ב

Poznati Midraš nam govori da kada je Stvoritelj htio stvoriti svemir svako hebrejsko slovo došlo je k njemu i molilo ga da ga koristi za stvaranje svijeta. Na kraju je izabrano slovo **ב** - *bet* budući da je ono slovo blagoslova (*ברכה*).

Ako razmotrimo strukturu slova **ב** - *bet* vidimo da ono ima liniju na dnu koja simbolizira zemlju. Gornja linija simbolizira nebo, a vertikalna linija koja ih spaja simbolizira vezu između dviju sila zemlje i neba. Ova veza između zemlje i neba je mjesto odakle dolazi moć blagoslova. Slovo **ב** - *bet* također gleda prema naprijed, a sa straž-

nje strane je zatvoreno i to nas uči da ako želimo blagoslove u našem životu uvijek trebamo gledati naprijed. Ako je tako, zašto smo onda ranije kazali da su jarci pesimistični i da se samo oslanjaju na vlastiti naporan rad?

RABaD (Rabi Abraham Ben David

iz Poskiresa) objašnjava da moć Saturna dolazi od činjenice da je on planet uništenja. To je zato što ga ne zanima niti mu je stalo do potreba fizičkog tijela, i stoga ih uništava. Saturn nije povezan s tjelesnošću, a ta svijest postavlja pitanje: "Zašto se bojimo ostaviti se materijalnog?" On nas tjera da se ponovno povežemo s duhovnim i shvatimo da uspjeh ne dolazi od fizičkih stvari i to je razlog zašto je njegov posao uništiti, uništiti našu ovisnost o materijalnom, kako bi nas se probudilo i navelo da shvatimo da nam se ispunjenje, zadovoljstvo i istinsko povjerenje nikada ne može uzeti.

Saturn, "Veliki Učitelj", uči nas da su duhovne i mentalne sposobnosti koje smo stekle tijekom života naša najistinskija imovina. Samo one nam mogu dati pravi osjećaj radosti, sreće i povjerenja.

Jarac je od djetinjstva učio na teži način, da su duhovnost, smisao za praktično, dobrota i dijeljenje jedine prave stvari koje su važne. Potom je također poznato da kako jarci stare, oni postaju sve mlađi, budući da su napokon u svojoj odrasloj dobi uspjeli naučiti tajnu života; da je duhovnost to u čemu se ona (tajna) nalazi. Oni počnu istinski uživati u životu u svojim kasnijim godinama.

Kad Jarac shvati da je njegovo pravo bogatstvo u smislu za praktično, u duhovnosti, obilju, suosjećanju i dijeljenju, on odvlači svoju radinost, odanost, proračunatu prirodu i ambicioznost u tom smjeru, i onda ga ništa ne može zaustaviti.

Spomenuli smo prije da je hebrej-

ske slovo koje kontrolira Jarca, prema Sefer Jecira, **ע** (*ajin*) koje zajedno s **ב** čini **ב"ע** što simbolizira *Sefirah Hahma* i njezin ogroman intenzitet. Jarci imaju mogućnost zadržati ovaj intenzitet, željeti i raditi za njega. To je razlog zašto jarci imaju najveću sposobnost da uživaju u duhovnosti, bogatstvu, radosti i pravoj izvjesnosti.

Kad počne tevet mi se svi nalazimo pod utjecajem Jarca i to je razlog zašto je to velika prilika za nas da naučimo, gledati na svoje živote kao na duhovni projekt. To je savršeno vrijeme da napravimo popis svih duhovnih dobara koje smo nakupili tijekom godina. To će nam biti dobar pokazatelj onoga što želimo od života, i motivirati nas da nastojimo biti poput Jarca: uživati u duhovnosti, bogatstvu, radosti i istinskoj sigurnosti. ■

Prevela Tamar Buchwald

Alan Morinis

Program musara

Poniznost – Anava

Musar nam oslikava život kao duhovne ljestve po kojima se uspinjemo, jednu po jednu prečku. Prečke na ljestvama predstavljaju osobine našeg unutarnjeg života – *midot*. Način na koji pokazujete darežljivost, ljubaznost, praštanje, poštovanje i istinu – sve su to prečke vaših ljestava.

Može se desiti da je neka od osobina u vama toliko usavršena da joj nije potrebno uspinjanje. Hvala B-gu, svi mi imamo nekoliko takvih osobina. Što se mene tiče, ja se divim ljudima koji su u stanju biti strpljivi poput stijene dok voze iza nekoga tko se vuče cestom kao puž. Da, ima takvih ljudi, mada ja nisam jedan od njih.

Međutim, bez obzira na to koliko dobri bili u nekim područjima, moraju postojati i druga područja na

šeg unutarnjeg bića u kojima nitko od nas nije toliko potpun. Kod tih ćete osobina pronaći svoj osobni duhovni program rada.

Jedna od prečki na ljestvama, kojoj su učitelji musara uvijek posvećivali osobitu pažnju, je osobina poniznosti, *anava*. Oni su vrlo često sugerirali da je to mjesto na kojem trebamo započeti put musara, pa ćemo i mi slijediti taj savjet. Razlog nije teško otkriti. Tema "poniznosti" pokriva sva područja na kojima vaše vlastito ja odigrava ulogu u vašem životu. Mi smo skloni promatrati svoj život i prema njemu se odnositi kroz prizmu vlastitog ja, pa ako na toj prizmi postoji bilo kakva aberacija (iskrivljenje), onda će nam i sve drugo u životu djelovati iskrivljeno, bili mi toga svjesni ili ne. Tu nam zamisao mnogo klasičnijim jezikom prenosi knjiga *Dužnosti srca*, u kojoj čitamo: "Sve vrline i dužnosti ovise o poniznosti."

Budući da je ona prva od 13 *midot*, ova će lekcija biti nešto duža, jer moramo postaviti neka opća pravila

o tome kako provjeriti na kojoj se razini nalaze naše vlastite osobine, te potom kako primijeniti praktične aspekte iskustva musara.

Što se tiče stupnja brzine rada u ovom tečaju, slijedećih 13 lekcija trebate ići tempom od dva tjedna po lekciji. To će vam otvoriti mogućnost da prođete kroz dnevne vježbe koje su sastavni dio svake od lekcija o 13 *midot*.

Zlatna sredina

S istraživanjem poniznosti započeti ćemo za koji trenutak, no prije toga, uzmite na znanje da u očima učitelja musara pravi način da se bude ponizan nije promatrati sebe na bilo kojoj krajnosti spektra. Slijedeći pravilo "zlatne sredine" koje smo susreli u lekciji o popravljaju karaktera (Divreј Tora broj 4, uz paraša Vajera), ne bismo smjeli dopustiti svojem ja da naraste do točke umišljenosti ili bahatosti (na hebrejski *ga'ava*), niti se trebamo držati tako da budemo najmanji od najmanjih, da se toliko duboko zakopamo u prašinu da bismo mogli puzati ispod crva koji nosi cilindar na glavi.

Pravilna poniznost od tolikog je značaja zato što na to kako percipirate bilo koju vašu unutarnju osobinu uvelike će utjecati to vidite li sebe kao kralja svijeta, s jedne strane, ili pak s druge strane, kao njegov najbeznačajniji i najmanje vrijedan dio. Stoga, ako na primjer budete razmatrali da li ste optimalno darežljivi u životu, ili kako iskazu-

(nastavak s 34. stranice) **Alan Morinis** Program musara

jete osobinu poštovanja drugih ljudi, vaše će se shvaćanje tih osobina prelamati kroz prizmu vašeg ega. Ako je vaš ego na bilo koji način iskrivljen, to će imati utjecaja na to kako ćete vidjeti svaku drugu osobinu.

Stoga ćemo za vlastito dobro, a kako bismo očuvali svoju percepciju pravilnom i uravnoteženom, započeti upravo s poniznošću.

Što je poniznost

Jedan od uobičajenih načina na koje se opisuje put musara je citiranje naloga Tore da se "hodi B-žjim putevima". Kada krenemo istraživati duševnu osobinu poniznosti, "hoditi B-žjim putevima" može u sebi sadržavati drskost prema kojoj ljudi osjećaju gnušanje. Tradicija se koristi najoštrijim riječima: "Tko god je ponosita srca mrzak je G-spodu" (Izreke 16,5). A Talmud (*Sota 5a*) u vezi ponosite osobe dodaje, "Reče B-g 'Ja i on ne možemo boraviti na istome svijetu.'" Ako odlučimo svoje ponašanje oblikovati prema B-žjem, onda će ponositost i nama biti mrska.

Koliko god moramo biti na oprezu od oholosti, ne smijemo niti pasti u zamku da pomislimo kako je rješenje otići u drugu krajnost. Nedostatak samopouzdanja ne predstavlja duhovni ideal. Određena vrsta ponosa je neophodna za zdravlje duše. Ova se ideja slaže s bitnim načelom judaizma, a to je da je svako me od nas dodijeljena duša koju je B-g u nas udahnuo. Imati tu razinu

vrijednosti čast je na koju se može biti ponosan. Potporu za tu ideju dobijamo iz Biblije, gdje čitamo u vezi Kralja Jehošafata, "Njegovo se srce hrabrilo na putovima B-žjim" (2. Ljetopisa 17,6). Ovo je hvalevrijedan ponos. Tako, dok nas se upravlja prema pravoj poniznosti, upozoreni smo da izbjegavamo svaku krajnost koja ograničava tu osobinu. Ovo je dobar praktičan savjet, ali ne daje odgovor na glavno pitanje koje trebamo postaviti, a ono glasi: Što je zapravo poniznost?

Riječ "poniznost" zvuči vrlo slično "poniženju", pa je lako steći potpuno pogrešan dojam. Prema tradicio-

nalnom židovskom shvaćanju, poniznost nema ničeg zajedničkog s time da se bude najniže, najponiznije, najmanje stvorenje na kugli zemaljskoj. Rabin Abraham Yitzchak Kook (1864-1935), prvi aškenaski Glavni rabin Izraela, dobro je to rekao:

Poniznost je povezana s duhovnim savršenstvom. Kada poniznost izaziva depresiju, neispravna je. Kada je prava, neiskvarena, ona ulijeva radost, srčanost i unutarnje dostojanstvo.

Biti ponizan ne znači biti 'nitko i ništa,' to samo znači ne biti 'netko' više nego što to morate biti. Napokon, Mojsije, najveći od proroka, u Tori je opisan kao "vrlo *anav* [ponizan], više no i jedan drugi čovjek na zemlji." (Brojevi 12,3).

Ako je veliki vođa poput Mojsija bio toliko ponizan, onda je poniznost svakako nešto više od pokornosti i povučenosti koje obično povezujemo s tim pojmom.■

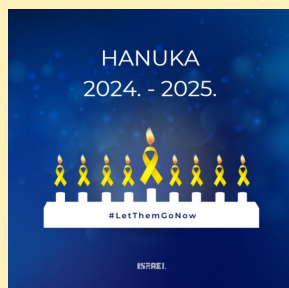

Iz tiska

Veleposlanstvo Izraela Zagreb,
27.12.2024.

Hag Hanuka Sameah od
veleposlanstva Države Izrael!

Hag Hanuka Sameah!

Ove Hanuke molimo se za
siguran povratak talaca u Gazi,
kako bi i oni mogli proslaviti

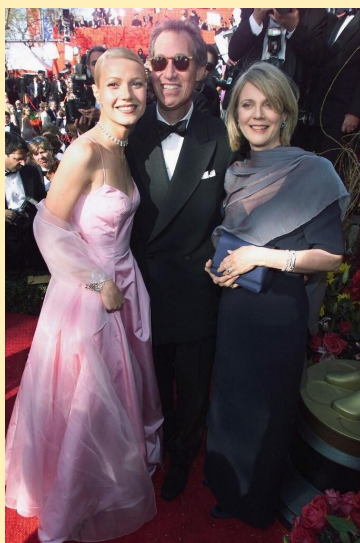
praznik svjetla sa svojim
voljenima.■

Glumica progovorila o braku svojih roditelja kojem su se svi protivili: 'Bilo je skandalozno. Nitko nije bio sretan...'

Jutarnji list, 27.12.'24.

Glumica Gwyneth Paltrow progovorila je o braku svojih roditelja, glumice Blythe Danner i redatelja Brucea Paltrowa, koji je preminuo 2002. godine. Njezini roditelji prošli su kroz burno razdoblje na početku svog braka, a sve zato što su bili različitih vjera, zbog čega je njihovim obiteljima bilo teško prihvatiti njihov brak.

"Moja majka je kršćanka, moj otac je Židov. Zanimljivo je - odrasla sam u vremenu 70-ih kad su međureligijski brakovi bili velika stvar. Tako da je bilo teško za roditelje mojih roditelja to što su se oni vjenčali. Bilo je pomalo skandalozno. Nitko nije bio sretan zbog toga. Kasnije su to definitivno prihvatili", rekla je ona u razgovoru s Noom Tishby.

Blythe i Bruce vjenčali su se 1969. godine, a osim Gwyneth su dobili i sina Jakea. Bili su u braku više od 30 godina, sve

do smrti Brucea koji se nekoliko godina borio s rakom grla.

Paltrow je pričala i o svom odraštavanju. "Osjećala sam se sretno jer sam mogla odrastati u dva vrlo različita svijeta i vrlo različitim religijama. Uvijek sam osjećala nevjerojatnu privlačnost prema svojoj židovskoj obitelji - još uvijek ju osjećam. Sama tradicija, toplina i bezuvjetna ljubav. I hrana i vikanje i obitelj", ispričala je ona.

Rekla je i da je i danas bliska s očevom stranom obitelji. "Svi smo nekako isprepleteni i važni jedni drugima i podržavamo jedni druge. Saznala sam da dolazimo iz 17. generacije rabina", dodala je glumica.

Paltrow je intervju dala ususret Hanuki, a otkrila je koja joj je najdraža uspomena na proslavu ovog blagdana iz djetinjstva. "Najdraže mi je kad se

vratim u kuću bake i djeda na Long Islandu i dobijem 'gelt'. Toliko se snažno sjećam tih zlatnih okruglih novčića", ispričala je ona.

Glumica je nedavno progovorila o životu nakon što su njezina djeca Apple i Moses, koje ima s frontmenom Coldplaya Chrisom Martinom, otišla studirati te napustila dom. "Društvo je. Imam valove žalosti i tuge", rekla je ona ranije. Međutim, dodala je da sada ima vremena fokusirati se na sebe. "Nekako se vraćam u kontakt s dijelom sebe koji nisam osjetila otkako sam bila u 20-im godinama, prije nego što sam dobila djecu. Kao, možda malo više prostora i mašte. Malo više unutarnjeg prostora za nešto što možda želim raditi taj dan i slične stvari", ispričala je Gwyneth.■

'PIJANIST' Slavni glumac priznao: 'Tijekom snimanja tog nagrađivanog filma razvio sam poremećaj prehrane i PTSP'

Jutarnji list, 26.12.2024.

Američki glumac Adrien Brody otkrio je da je razvio poremećaj prehrane i posttraumatski stresni poremećaj (PTSP) nakon ekstremnog gubitka težine za svoju Oscarom nagrađenu ulogu u filmu "Pijanist".

"Definitivno sam imao poremećaj prehrane najmanje godinu dana", rekao je u intervjuu za Vulture. "A onda sam bio u depresiji godinu dana, ako ne i cijeli život. Šalim se, šalim se," dodao je.

Osim poremećaja prehrane, detaljno je opisao kako je još dugo nakon završetka snimanja filma Romana Polanskog iz 2003. patio od nesanice i napadaja panike. Brody je u filmu tumačio poljskog glazbenika Wladysława Szpilmana koji je preživio holokaust.

Pripremajući se za ulogu, glumac, koji je tada imao 29 godina, prodao je svoj automobil i izbacio druge pogodnosti poput stana i telefona iz svog života. Pospremio je i ostale osobne stvari kako mu ne bi odvlačile pažnju.

Zbog filma je bio na rigoroznoj dijeti, pa si je dopuštao samo male količine proteina dok je vježbao svirati klavir. Na kraju je spao na samo 58 kilograma. On i njegova tadašnja djevojka tada su prekinuli, a on je živio 'samo na vodi.'

"To je bila fizička transformacija koja je bila neophodna za priču. Ali onda me to na neki način duhovno otvorilo, počeo sam razumijevati prazninu i glad na posve drugačiji način", priznao je.

Nakon što je održana premijera filma, Brody je uzeo godinu dana pauze od glume. "Upravo je osvojio Oscara, ali nije dobio ništa što bi bilo primjereno njegovu uspjehu. Pa je nakon toga odbio puno bezveznih uloga", otkrio je njegov otac Elliott Brody, prenosi Page Six.■